

18de Aarg.

1887.

33te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

30te April. — 8de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

En interessant Fortælling.

Fortællingen „Skolelæreren og hans Son“ er nu færdig fra Bogbinderen og sælges heftet i Omflag for 30 Cts., indbunden i Papbind for 45 Cts., i smukt Skirtingsbind for 60 Cts. og i smukt Skirtingsbind og Guldsmnit for 75 Cts. I Partier gives den sædvanlige Rabat. Requisitioner saavel i Partier som enkeltvis sendes til Hovedkommissionæren,

Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

J. J. Audubons Biografi med Portræt, Ratten, et Relief af Thorvaldsen, Den udmærkede Fortælling „Anna“, Kurfyrstinde Elisabeth af Brandenburgs Biografi

og meget andet Læsestof (4 Hefter af „For Hjemmet“) sendes portofrit for 35 Cts. Adresse:

K. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

10 celdre Bind af „For Hjemmet“,

(120 Hefter med sammenhængende, udvalgt Læsning) sendes portofrit for \$7.50. 6 Bind for \$5.00. 1 Bind for \$1.00.

Adresse: K. Throndsen, Decorah, Iowa.

A n m. Bed et Bind forstaaes 12 Hefter. De Bind, som for Tiden kan staaes, er 18de samt 20de til 32te.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekjendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

J. I. O. Gremm.

følger

**Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner,
Olie, Naale etc.**

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Hand' med
nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 h

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

18de Merg. }

30te April 1887.

} 8de Hefte.

Jesus er Lægen.

O Jesus, drag mig Arme ned
I Naadens Dal til Liv og Fred,
Saa jeg kan glemme Verdens Lant
Og sjonne, at Dit Ord er sandt!

Min Sjæl er fuld af Synde-saar,
Og Troens Liv har bange Aar;
Der er saa meget her og der,
Som friste vil til Daaresfærd.

Naar Kors og Trængsel boier ned,
Da søger Du min sande Fred!
Naar Intet her mig troste kan,
Da er Du nær, min Frelsermand!

O Jesus, vær mit stærke Stjold
Mod Arvesindens List og Vold!
Og lad min syndige Natur
Gaa under ved Din Naadefur!

Du er min Seier og min Fred,
Mit Liv, mit Lys, min Salighed!
Du læge vil Dit syge Lam
Og vogte mig for Synd og Skam!

Vilsefø.

(„Kirkeelig Samler“).

Seet ved Lys.

Fortællinger af M. Volkmar, Forfatter til „Præstegaarden i Hørgen“ m. fl.

IV. Vend tilbage!

1.

Moderen døde, da Bernhard neppe var et Aar gammel, Faderen forst for et Aar siden. Bernhard erindrede godt sin Fader; thi han var allerede en munter liden Gut paa syv Aar, da Folkene i Landsbyen sagde til ham: „Nu er du et forældreløst Barn.“

Et forældreløst Barn? Hvad var det? En hjemløs Fugl, som ikke har nogen Gren, hvorpaa den kan hvile? En Plante, som maa vøge op uden Rys og Solstik? En afreven Blomst, som kastes ud paa Veien og trædes under Vandrerens Fodder? — Var Bernhard Helling et saadant forladt forældreløst Barn? Slog intet Hjerte i Kjerlighed for ham, efterat Jorden havde bedækket hans Fader og Moder?

Den, som saa den lille Gut med det lyse Haar, de røde Kinder og de smilende blaa Dine, hvor ubekymret han løb om og legte, som om han var under en mere end almindelig tryk og omhyggelig Besskyttelse, og som om hans Søster Susanna kun var til for at sørge for ham, han vidste, at Bernhard ikke var blandt de forladte forældreløse Barn, og at den døende Moder, da hun lagde det etaarige Barn i den trettenaarige Søsters Arme og sagde: „Sorg for ham,“ i hende havde givet ham en anden Moder, som i Kjerlighed og Trostelsk erstattede, hvad hun endnu manglede i Alder og Visdom.

Fader Helling havde været Skrædder og efterlod sine Born, foruden lidt Penge, ogsaa et lidet Hus med Have. Dette var tilstrækkeligt til at underholde to Mennecker med beskedne Fordringer. Deres Formyndere var en gammel agtværdig Borger i nærmeste By, hvem det var en Glæde at kunne tage sig lidt af sine Myndlinger. Susanna behøvede ham dog snart ikke mere, og Bernhard syntes, han aldrig havde behøvet ham; thi han havde jo Susanna. Det samme mente alle Andre, og Susanna med. Hun havde allerede længe forestaaet Huset og været en Moder for Barnet; nu da Faderen var død, vilde hun være baade Fader og Moder for det.

Og hun var det. Hun arbejdede selv flittigt og holdt ogsaa Broderen til arbejde. Hun sendte ham i Skole, gennemgik Læxerne med ham, lærte paany, hvad hun havde glemt, og læste enhver Bog, hun kunde overkomme, for at kunne være Bernhard til Hjælp under hans Skolegang. Men ubevidst gav hun ham ogsaa det bedste, som et Mennecke kan give det Andet: Troen paa en almægtig Gud, som har skabt og opholder alle Ting, og som heller ikke vilde forglemme den lille Bernhard, og Troen paa hans Son Jesus Kristus og paa Vissheden om et evigt Liv.

Saaledes voksede Bernhard op i et godt og kjærligt Hjem og blev Ar for Ar ældre og forstandigere. Da han var fjorten Ar gammel, forlod han Skolen, hvor han havde været No. 1. Afsseden voldte ham ingen Smerte; thi han havde ingen særlig Rys til Bogen. Da han nu var bleven konfirmeret opstod det Spørgsmaal hos ham: „Hvad vil du blive?“ — Ikke Skrædder, thi at sidde stille var ham forhadet; ligesaa lidt vilde han blive Skomager. Landmand skulde han nok gjerne have været, hvis han blot havde haft en pen liden Bondegaard med Kjør og Heste. Men Susanna havde blot Hjerkræ, et Par Svin, nogle Faar og Geder. Endelig bestemte Bernhard sig for Smederhaandverket; han kunde da af Hjertenslyst arbejde, høre og sage og behøvede ikke at sidde boiet paa et Sted den hele Dag.

Susanna var meget tilfreds med hans Beslutning. Haandverket har en sikker Grund, det vidste hun af Erfaring. Desuden boede der i Landsbyen en dygtig Smeder, hos hvem Bernhard kunde gaa i Lære og dog paa samme Tid bo hjemme; hun kunde da altid have moderligt Tilsyn med sin kjære Gut.

Hun var nu færgthyve Aar gammel og levede egentlig kun for sin Broder. Bistnok havde mere end En friet til den brave Pige og — desværre ogsaa til hendes Hus; men Susanna havde afflaaet dem alle. Havde det ikke været den rette? — Gud ved det, men al den Kjærlighed, som boede i Susannas Hjerter, gav hun sin Broder. Ved Siden af denne Kjærlighed eiede hun ogsaa Kraft, og Bernhard boiede sig uvilkaarligt for denne Kraft, som — det sølte han — havde sit Udspring fra Gud.

Han havde nu gaaet i Lære i tre Aar. I Begyndelsen havde han ofte maattet arbejde haardt, saa at han kunde føle det i alle Lemmer. Senere var arbeidet blevet hans Lyst, da han saa, at han lærte Noget og kunde bringe det vidt. Men i den sidste Tid var han bleven misfornøiet og havde tabt Lysten til at arbejde, fordi han troede, han var staaet til noget Højere og Bedre. Dette var gaaet til paa følgende Maade:

Bernhard arbejdede især en hel Del Kister eller Skrin, som Bønderpigerne brugte til at lægge fine Klæder ned i (i Byerne maa Pigerne have en „Kommode“). Disse blev malet røde, grønne eller brune. Efter nogen Tids Forløb kom han paa den Tanke, at male en smuk Blomsterbuket paa Laaget: røde Roser med grønne Blade og blaa Forglemmigeier med gule Blade. Skrinene saa nydelige ud og vakte almindelig Beundring, saa nu vilde Ingen kjøbe Kister uden med Blomster paa. Øvelse gjør Mester, og med Tiden saa Bernhards Blomster virkelig ud som Blomster. Alt dette var godt og vel; men det Slemmeste var, at han begyndte at blive indbildsk af sine „Malerier“ („Smørerier“, som Susanna kaldte dem) og holdt dem for at være Hovedsagen ved sit Arbejde.

For nogen Tid siden var der kommet en bleg, ung Mand med stort Skjæg til Landsbyen. Han vilde gjerne holde et „Folkemøde“, sagde han, men Folkene var ikke modne nok endnu her. Bernhard traf sammen med ham og lod sig overtale til at gaa med ham til et Møde i den nærmeste By. Hr. Specht imponerede Bernhard meget, og denne gik med ham, uagtet det var Søndag, og han saaledes kom til at forsumme Kirken; thi de „stakkels undetrykte Arbeidere, der den hele Uge maatte arbejde som Slaver,“ kunde naturligtvis blot om Søndagene saa høre de glimrende Taler.

Bernhard syntes ikke om dem, og han sagde det lige ud til Specht. Hertil svarede denne, at han var jo heller ikke en Arbejder, men en fri Haandværksmand, saa at Talerne egentlig ikke passede paa ham. Derimod kunde han ikke forstaa, at han, Bernhard Helling, med sine store Gaber og sine Udsigter kunde ville begrave sig her. Verden var stor og vid, og overalt var det bedre end her. I en saadan Ustrog vilde ikke han dø, end mindre leve.

„Men hvorfor er De da her?“ spurgte Bernhard.
Specht lo ringeagtende. „For at lære Folk at kjende,“ svarede han endelig.

„Hvorfor er det Dem magtpaaliggende at lære dem at kjende?“

„Fordi — mellem os sagt, min kjære unge Ven, — naar jeg er bleven Minister, jeg da kan vide, hvorledes Stemningen er blandt Folk.“

Urbødigt saa Bernhard op paa sin Ledsager. „Minister?“ stammede han, „men De vil jo ikke have noget at gjøre med de Fornemme?“

„Nei, Kongeminister vil jeg ikke blive, men Folkeminister. Og jeg kunde have været det for længe siden, man har ofte bedet mig derom; men jeg har endnu ikke kunnet bestemme mig derfor. — Men her er vi jo allerede hjemme. Hvor smukt og net Deres Hus er! — men lidet, altfor lidet for en saa stor Mand, som De.“

Begge traadte ind. Bernhard holdt det for en stor Gæst, at den fremtidige Minister talte og omgikkes saa ligefremt med ham, og bad Susanna traktere ham paa det bedste. Men hun syntes ikke at sætte stor Pris paa denne Gæst; thi hun behandlede Specht meget kort og kjøligt, uagtet han var Elskværdigheden selv. Endelig, da han havde spist og drukket rigtig godt, anbefalede han sig. Bernhard var noget stødt paa sin Søster, fordi hun ikke havde været forekommende nok mod det fornemme Besøg; men Susanna sagde: „Bernhard vogt dig for ham! Han kan ikke se Folk lige i Dinene, og idet han lader, som om han sætter dig overmaade høit, behandler han dig egentlig som en Taabe.“

„Nei, Susanna, tværtimod; det er du, som behandler mig saaledes, det sagde han netop til mig. da jeg fulgte ham ud. Og du maa dog betænke, at jeg ikke er noget Barm mere, og at jeg ikke altid kan danse efter din Pibe.“

Susanna saa paa sin Broder fra overst til nederst. „Saa vidt vover han at drive sit Spil med dig,“ sagde hun endelig. „Saadan Taabe, som du er idag, har du ikke været, siden du var sex Aar gammel.“

Derpaa gik hun rolig ud af Stuen. Men Bernhard syntes, han havde gjort sine Sager godt ved at vise hende, hvem han var, og gik stolt til sit Værelse. Men da Susanna holdt Aftenandagten sammen med ham, og han sammenlignede alle de Taler, han havde hørt i den sidste Tid, med Bibelens enfoldige, klare Ord, — da syntes han næsten, at Susanna havde Ret, og at han i Sandhed havde opført sig som en taabelig Gut.

2.

„Men De er jo en virkelig Kunstner,“ udbrodt Specht, da han fik se Bernhards „Malerier“, og han gik et Skridt frem og et tilbage og et til Siden for rigtig at kunne saa se disse „herlige Blomster, der var spirende frem i Orkenen,“ i det rette Lys. Al, de saa dog ganske ligedan ud fra alle Sider!

Bernhard rødmede af Glæde, men vilde ikke tage imod Rosen.

„Jo, min unge Ven, en Genius har kysket Deres Pande, De er et Geni.“ Han gik beundrende fra den ene Kiste til den anden og stansede tilsidst atter foran Bernhard. „Jeg kan ikke lade et saadant Talent gaa tilgrunde her; alene Misundelse og Smaalighed kan ville forhindre Dem i at begynde den Løbebane, som De alene bør vælge. Kom med mig til Hovedstaden, der er Deres Plads. Der samles Alt, som er stort, herligt og anseet. Sælg Deres lille Hytte her; i Hovedstaden vil nok Alt forvandle sig til Guld under Deres Kunstnerhænder. Jeg vil vise Dem Veien, som skal føre Dem til Rang, Ære og Rigdom.“

Bernhard var vistnok ikke saa dum, at han fuldt ud troede paa Spechts begejstrede Tale; men han tænkte dog, at det maatte være noget Ualmindeligt ved ham. End om der virkelig boede et Geni hos ham, — hans Hjerte slog raskere.

„Ja, hvis jeg blot kunde faa uddanne mig,“ — begyndte han besæden.

„Uddanne!“ udbrod Specht ivrig. „Det kommer blot an paa at kunne blande Farverne rigtigt, og det kan man i Byen lære paa et Par Timer. Forresten — Geniet finder Alt hos sig selv og behøver Intet udenfra. Billederne trænger sig af sig selv frem hos ham. Man begynder med Landskaber, — intet er lettere at male end et Landskab, det ligger jo stille foran En og bevæger sig ikke, et Par Penselstrøg, og det er færdigt. Saa gaar man over til at male Portrætter; det er ogsaa ganske let. Genrebilledet er vistnok vanskeligere, men det er jo ogsaa mere nyndet. Det kan man finde f. Ex. paa Gaden. Men ud maa De, her gaar De tilgrunde; Luft, Luft maa Sjælen have for at kunne springe sig frit!“

Om Aftenen fortalte Bernhard Susanna alle sine Planer, Forhaabninger og Ønsker. Hun tænkte en Stund derover, rystede paa Hovedet og sagde:

„Bernhard, at du ikke bestandig vil blive hjemme, men vil ud og se dig om i Verden, vil lære og uddanne dig, finder jeg ganske rigtigt, og jeg har heller aldrig tænkt andet. Men at du vil drage afsted med Specht og vil betroe dig til ham, det gjør mig angstelig. Og at du ikke mere vil rejse som en ærlig Haandværksvend, men vil blive Kunstner, der kun har et brodløst Kald, — ah, Bernhard, det giver mig bange Anelser. Gjør det ikke! Nu er det Vinter; bliv hjemme til Vaaren kommer, og drag da afsted enten alene eller med en god Kammerat. Specht har ingen gode Hensigter med dig, det er jeg vis paa.“

„Det siger du, fordi du ikke kan synes om ham, siden han har gjort sig lystig over dig og gjort Nar af din gammeldagse Kjøle.“

„Det er heller ikke smukt gjort af ham,“ gjensvarede Susanna, „men personlig er boade han og hans Ord mig ligegyldige. Men at han ikke vil vide noget af Gud og hans hellige Bud, af Kirke og Prædiken —.“

„Susanna, Mennesket er frit og skabt frit.“

„Taabeligheder!“ udbrod Susanna, „og med saadanne Meninger vil du drage ud i Verden? Da vil det nok være forbi med dig, før Aaret er

omme. Jeg er bange for, at du er blandt dem, som ikke vil høre og derfor maa føle. Men du vil nok engang erkende, at alene Gudsfrugt giver den rette Frihed; thi den, som ikke frygter Gud, bliver Mennesketræl og en elendig Slave af denne Verdens Bud og Forstrifler."

Uagtet al Tale og alle Overtalelser var der dog i Bernhards Hjerte faldt en Gnist, som deri havde antændt en Verden af Onsker og letfindige Forhaabninger. Susanna indsaa, at hun ikke kunde holde Broderen tilbage, og at hun maatte lade ham faa sin Villie, om den end sikkert vilde føre ham til Fordærvelse. „Men bring ham atter tilbage!" bad hun til Gud Dag og Nat. „Hvis han gaar nu, o lad du ham atter vende om!" — Trods Alt satte dog de to Søfende hinanden meget høit. Bernhard erkjendte taknemmelig sin Søsters moderlige Kjærlighed og Omsorg, og denne var fuld af Tillid til sin Broder. Hun blev vistnok stuffet, da han lod sig overtale af Specht til at drage afsted strax. Men han gav atter efter for Søsteren, som vilde, at de i det Mindste skulde fejre Julen sammen. Specht likte rigtignok ikke, at Reisen blev opsat; „han kunde ikke vente paa Bernhard, men maatte reise nu." Men Bernhard lovede at komme snart efter. Men Susanna glædede sig inderligt over, at hun endnu engang fik fejre Julen sammen med sin kjære Broder, uden at hin flette Kammerat forstyrrede Hjemmets Fred.

Det var en mild Vinter, Sne og Is fandtes neppe. Det var netop passende Veir til at vandre i. Men idag straalte det lille Juletræ i Helligs Stue med himmelsk Glæde. Det var smykket med gyldne Uebler og Rødder og Kager, — ganske som da Bernhard var en liden Gut. Under Juletræet laa tre Skjorter, som Susanna selv havde spundet Garnet til, vævet og syet, desuden Strømper, en liden Lommebibel og en gammel Randsel, som havde tilhørt Faderen fra den Tid, han selv var Svend. Da de to Søfende kom hjem fra Kirken, havde Susanna tændt Juletræet, og Bernhard hentede det smukkeste Skrin, som han endnu havde forarbejdet, — han kaldte det sit Mesterstykke — ud af sit Værelse, hvor det hidtil havde staaet skjult, og stillede ogsaa det under Juletræet; det var hans Gave til Susanna. Hun glædede sig særdeles meget derover, og Bernhard paa sin Side roste høert Klædningsstykke. Til sidst ilede Susanna ud i Kjøkkenet for at lave istand Bernhards Yndlingsret.

Tredie Juledag vilde han afsted, og ved Tanken derpaa var Susanna tilmode, som om hun skulde miste en Del af sig selv, — men Ingen maatte mærke det paa hende, i det Mindste ikke idag, da Bernhard ligesom i gamle Dage sad ved Siden af hende, og som et Barn lyttede til hendes Ord. „Vær din Randsel som en ærlig Mand, og gaar dit Toi itu, saa stik det ikke atter ind, før du har faaet det istandsat. Men det vil endnu holde ud længe, og du gaar jo ikke ud af Verden, saa jeg kan jo sende dig Noget, naar du behøver det. Læs Bibelen høit i Næ, og læs hver Dag et lidet Stykke deraf; vi vil læse Evangelierne sammen, du der og jeg her, ikke fandt? Og, min kjære Gut, glem ikke at bede Morgen og Aften! Og

arbeid flittigt, saa du kan levere luttet „Mesterstykker“, kun ikke noget Juffert!”

Den ellers saa stille Susanna var i aften ganske velalende. Hun havde endnu saa meget, saa uendelig meget at sige Broderen, og i Straalerne af det lysende Juletræ sølte hun sig ligesom henfat til den Tid, da Bernhard endnu var et Barn, og hun var hans Et og Alt. hans Moder og Legesamerat. I Juletræets Glans bliver alle Menneſker atter Børn; derfor er ogsaa Juletræet det skønneste Træ, som findes paa Jorden, rigtig et Undertræ; thi det lyser os tilbage til Barndommens Paradis.

Da banker det pludselig paa Døren. Hvem kommer saa sent paa Juleaften? — Specht træder ind, og hurtigt forsvinder det hele Trylleri; i Stuen staar kun et almindeligt Grantræ, hvor Lykene allerede er brændte ned og begynder at øse.

„O, hvor prægtigt, nydeligt!“ udbrøder Specht, „blot nu et godt Glas Grog, og Skaal for den herlige Juleaften! Ikke sandt, Jomfru Susanna, De har nok varmt Vand og lidt Rum?“

„I Vertshuset kan De saa Grog,“ svarede Susanna harmfuldt.

„Ha ha, De hører vel til Vaadeholdsforeningen. Al Ere værd! Og den stakkels Bernhard maa vel ogsaa sige Nei. Men tag dig ikke nær af det, snart er du fri. Her har jeg en prægtig Rejsebæſte med til dig.“

„Det kunde De have sparet Dem; han har allerede for en Randsel,“ siger Susanna. Specht sætter Vognetten paa Næsen for at tage den i Diesyn.

„Alt“, siger han med et Smil, „det er vel et Arbejdstykke fra Bedstefaderen? Den er ganske bra, men plump og tung. Vi har gjort Fremstridt siden den Tid og vil gjerne gjøre Livet saa let og behageligt for os som muligt. „Denne Bæſte,“ og han holdt sin Foræring høit i Veiret, forat man ret kunde saa se alle dens Fortrin, „opfylder samme Hensigt, men er meget lettere og behageligere. Sandelig, I staar hundrede Aar tilbage i alle Ting.“

Bernhard prøvede baade Randselen og Rejsebæſten; den sidste var uden Tvivl bekvemmere at bære. Men Susanna sagde: „Det er en gammel Skik, at en Haandverksvend har en ordentlig Randsel paa Ryggen, naar han drager ud i Verden.“

Specht afbrød hende. „Ja, en Haandverksvend, min ærede Frosen, men ikke en Maler, en Kunstner. Vi maa i vort Ydre vise, hvem vi er.“

„Toieri“, svarede Susanna, „Bernhard er en ærlig Snedker og vil forhaabentlig vedblive at være det. Maatte han blot altid i sit Ydre vise sig som en værdig Søn af den Mand, der har baaret Randselen for ham.“

„Men vil der da blive vist Deres afdøde Fader nogen særdeles Tjeneste ved, at hans Søn skal slæbe paa det tunge Arvegods gjennem Verden?“

Susanna taug; Specht havde vistnok Ret. Han havde ingen Forstaaelse for, hvad han sølte, kun for, hvad han saa med Vinene og kunde veie med

Haanden. Bernhard lagde begge Gaver bort, — Susanna vidste allerede, hvilken han vilde vælge til Reisen.

Susanna gik denne Juleaften grædende tilfængs. Var den begyndt saa smukt, for at den skulde slutte saa uhyggeligt? Hvilken gudløs Tale havde Specht ikke ført! Kjærlighed til Bernhard havde drevet ham til atter at opøge ham, havde han høitidelig forsikret. Susanna vidste, at det Altsammen var Løgn, men med sin ligesremme, ærlige Rejskassenhed var hun magtesløs ligeoverfor Forførerens glatte Ord. Det skar hende i Hjertet, da hun mærkede, hvorledes Bernhard lyttede til dem og troede paa de glimrende Billeder, som Specht udfastede angaaende hans fremtidige Kunstnerbane, og da hun hørte, hvorledes alt det, som han hidtil havde elsket og holdt i Vre, blev gjort latterligt, — men altid paa en saadan Maade, at hun ikke kunde tale med derom. Hun eiede et Guldsmykke, som hun holdt overordentlig af og ikke vilde miste for nogen Pris, og hun vilde gjerne hjempe med Haand og Mund for at saa beholde det; — men hvad kunde hun svare, naar den fremtidige Minister spurgte, om „det virkelig var Guld?“ Og hvad kunde hun gjøre, naar Bernhard var bestemt paa at drage med sin „Ven“ og med ham undersøge, om det, som hun satte høiest i denne Verden, var ægte Guld eller bare Tombak? Men Et var hun vis paa: Alt, hvad der er at finde ude i den store Verden, Vre, Penge, Dannelselse, Ophøjsning, det kunde vel Alt være stort og stjønt, men det Bedste var det ikke.

To Dage senere sagde hun Farvel til Broderen. Hun var ikke alene med ham; thi Specht afhentede ham. Vilde han ude i Verden finde Noget, hvis Hjerte slog saa trofast for ham, som Søsterens?

„Gud være med dig, vær brav, og kom tilbage! Husk paa, at du har lovet mig, at vi skal fejre Jul sammen igjen om to Aar. Ikke sandt, du holder Ord?“

„Ja, Susanno,“ svarede Bernhard, og der glinsede en Taare i hans Øie, „det skal være ganske sikkert.“

Da raabte Specht paa ham, Bernhard maatte skynde sig efter ham. „Vent lidt,“ raabte Susanno, „jeg vil tage en lille Gren af Juletræet til dig; den skal være dig et Tegn og minde dig om at komme tilbage.“

Hun løb ind i Stuen; men da hun atter kom ud med den lille Gren i Haanden, var Bernhard allerede kommet et Stykke paa Veien. En Smerte greb Susannas Hjerte; hun følte sig pludselig saa forladt og havde maaske ogsaa en Anelse om kommende Belymringer.

Nu saa Bernhard sig tilbage; der stod den trofaste Søster og saa efter ham. Han svingede sin Hat til Afsted, og tydelig hørte han endnu engang hendes Ord: „Vend tilbage! Vend tilbage!“

Nu laa altsaa Fædrenehrs, Søster, Hjem, gamle Venner og trofaste Naboer bag ham. Bernhard var nu kommet til Hovedstaden, hvor der fandtes saa meget Stort og Nyt for ham, at han gik i en stadig Undren

og Beundren. Men han vogtede sig for at vise dette i det Ydre; thi saa meget havde han allerede lært af sin Kamerat, at det ikke var „fint“ og „danne“ rigtig at vise sin Glæde over Noget, men at Alt i Verden var daarligt og maatte forbedres. Bernhard var taabelig nok til at tro dette og begyndte at ytre sin Misfornøielse med alle Ting, om de end forekom ham baade gode og storartede; thi det var Tegn paa sand Dannelse, mente han, naar Intet var godt nok for En, og man saaledes viste, at man vel vidste, at Alt kunde være baade anderledes og bedre. Saaledes berøvede den stakkels Gut sig mangan høiere Hjælpelse, idet han altid talte anderledes, end han følte. Men dette blev en Gift, som virkede tilbage paa ham selv. Efterat han nogen Tid havde fordømt Alt og fundet Alt usfelt, mente han det ogsaa i Virkeligheden, og han blev mere og mere utilfreds med den hele Verden.

Til dette bidrog ogsaa meget, at han her for første Gang saa gode Malerier. Det var noget ganske Andet end hans Blomster, og han begyndte at ane, at der skulde mere til at male end blot at blande Farver. Alligevel gik han til en Lærer og bad om at faa Undervisning. Denne var ogsaa villig dertil. Men da Bernhard skulde give ham en Prøve paa, hvad han kunde præstere, blev den erfarne Lærer ganske forbauset og maatte snart sige til sin Elev, at han ikke havde det ringeste Spor af Begavelse, og at det vilde være tusinde Gange bedre at blive en dygtig Smed, end at lægge sig efter en Kunst, hvortil han manglede ethvert Talent. — Bernhard indsaar ogsaa Sandheden af disse Ord; men Specht vidste at fremstille Sagen som blot og bar Misundelse. „Disse Mennesker under dig ikke noget Godt, og de er bange for, at naar du først har faaet Anledning til at uddanne dig, saa vil Ingen mere købe deres Malerier. Kom, jeg skal gaa med dig til en anden Lærer, som har Hjerte for det underkuede Folk.“

Ogsaa disse Ord vilde Bernhard vistnok have troet, hvis han ikke allerede selv havde indseet, hvor uhyre vanstelig det saldt ham at tegne et eneste Streg lige. Men den, som har sagt A., maa ogsaa sige B. Bernhard fik nu en anden Lærer, og denne roste hans Smørerier og opdagede hver Dag nye Talenter hos ham. Ellers levede Bernhard meget behageligt. Specht lod ham komme sammen med mange dannede Mennesker, lutter Diplomater og fremtidige Ministre; de var meget utilfredse med Alt, og rev ned paa Aristokrater og Præster, Konge og Øvrighed. Det var en Uretfærdighed, sagde de, at de fattige, hvoriblandt de ogsaa regnede sig selv, maatte arbejde saa haardt og dog aldrig kunde fortjene tilstrækkeligt, medens de Rige kjørte i fine Vogne, bestilte Ingenting og havde dog fuldt op af Penge, — var det Ret og Retfærdighed?

Bernhard havde megen Tid tilovers; thi han kunde blot male nogle Timer midt paa Dagen. Han havde ogsaa en hel Del Penge i Lommen, egentlig mere end han behøvede; thi hans Søster havde givet ham rigelig Penge med, da han jo skulde lære og saaledes ikke kunde fortjene Noget. Det var ham da en Tilfredsstillelse nu og da at kunne udjævne Ulighederne

i Verden og skaffe sine Venner en munter Aften eller hjælpe dem med nogle Kroner ud af en Forlegenhed. Endnu mere tilfredsstillt folte han sig, naar de behandlede ham ganske som deres Ege, roste ham som en udmærket Fyr og lovede, at de nok skulde erindre ham, naar — ja naar Alt var blevet anderledes. Hvorledes det skulde blive anderledes, turde han ikke spørge om; thi Alle syntes her at være ganske paa det Nene med, hvorledes det skulde gaa til, og da vilde heller ikke Bernhard stille sig blot og lade dem mærke, at han endnu ikke ganske forstod disse Ting.

Hurtigere end han havde ventet, var hans Penge opbrugte, og saaledes fik ogsaa Susanna snarere Brev fra sin Broder, end hun havde ventet. Det lød saaledes:

„Kjære Søster!

Jeg befinder mig ganske vel her, uagtet Meget jo kunde have været anderledes. Du vilde nok blive forundret, hvis du saa de høie Huse og de mange Mennesker paa Gaden; det er omtrent, som naar det er Marked hjemme hos os. Men hvor er Menneskerettighederne? Nogle har for meget, Andre har for lidt. Det maa blive anderledes. Jeg læser Moisen her hver Dag, og hver Morgen faar jeg ferstt Frankbrød til Kaffeen. Jeg har kjøbt mig en stor Floielsjakke; thi alle Kunstnere bruger en saadan. Vi er høit anseede hos Folk, og der hersker et broderligt Forhold mellem os. Kjære Susanna, du maa nu ogsaa have dig op paa Tidens Hoider. Og send mig rigtig snart Penge; thi her er Altting dyrt, og man maa uafsladelig gribe til Pungen. Naar jeg har uddannet mig og kan tjene noget paa mine Malerier, skal jeg betale dig Alt tilbage; thi man kan faa 1000 Kroner eller mere for et Billede ikke større end Vinduesruden hjemme. Lev vel, Susanna, og tænkt ofte paa din hengivne Broder

Bernhard Helling.”

Susanna svarede:

„Min kjære Broder!

Otte Uger er allerede gaaede, siden du reiste, og Tiden har ofte faldt mig lang; men jeg har jo mit Arbejde og styr ogsaa flittigt. Kjære Broder, jeg forstaar ikke rigtig dit Brev; naar jeg læser det, er det affkurat, som jeg skulde høre Specht tale. Kjære, omgaaes ham dog ikke saa meget! Der findes ingen Gudsfrugt hos ham, og hvor den ikke er, der duer Intet. Vil han maaske have Penge af dig? Jeg beder dig om ikke at give ham nogen! Jeg sender dig herved de omstrede Penge og desuden lidt Pølse; thi forrige Tirsdag blev det store Evin slagtet hos os. Det veiede 150 Pund og havde meget tykt Flek. Men det, jeg vilde sige, kjære Bernhard, var, at du maa være rigtig flittig, saa du snart kan bringe det til noget. Jeg kan ikke komme overens med dine Billeder; havde du holdt dig til Smederhaandværket, saa vilde du nu have fortjent noget, ligesom andre Haandværksfænde; men nu maa du jo bruge af Kapitalen. Jeg vil ikke be-

breide dig noget; men der er ikke noget Menneske i den hele Verden, som mener det saa godt med dig, som jeg. Sig mig, om du endnu hver Dag læser lidt i Bibelen og beder din Morgen- og Aftenbøn? Bernhard, glem det ikke! thi det er dog Hovedsagen, og Gud er jo din Herre og hjælper ogsaa i Byen. Hvorlænge bliver du der? Du vil vel drage videre ligesom andre Haandværksjvende. Nei, det er sandt, det er du jo ikke mere. Kjære Bernhard om et Aar og ti Maaneder kommer du tilbage. Vær forsigtig, saa du ikke bliver syg. Bliv et godt Menneske, min kjære Gut, og opfør dig saa, at alle Mennesker maa sætte Pris paa dig. Fremsig ogsaa hver Søndag Iydelig for dig selv Budene med Forklaring og Troesartiklerne. Lev vel, min kjære Broder, og skriv snart igjen til din trofaste Søster

Susanna Helling.

Ja, Bernhard skrev, hvergang han behøvede Penge; han tænkte ikke paa, om Susanna havde nogle at sende ham. Da hun tilsidst gjorde ham Behreidelser, svarede han heftigt, men sendte hende samtidigt et Billede, som han havde malet. Havde han malet det? Hans Lærer havde gjort det, og Bernhards Samvittighed var endnu ikke saa slovet, at han ikke stammede sig en Smule over denne Lagn. Men Susanna vilde jo ikke saa det at vide, og dermed slog han sig til Ro. Men istedetfor at ytre sin Glæde og Taknemmelighed for Billedet (som forøvrigt fremstillede en Venus), gav hun ham usorbeholdent sit Misnoie dermed tilkjende og skrev blandt Andet: „Hvilken ganske anden Glæde vilde du ikke have forskaffet mig, hvis du havde arbejdet en Stammel eller et lidet Bord til mig.“ Da for Bernhard atter op og sagde: „Taabelige Gaas, hun forstaar sig ikke bedre derpaa!“

Specht traadte ind. „Hvor skal du hen saa tidlig, min Ven?“ spurgte han, da Bernhard gjorde sig istand til at gaa ud.

Nolende svarede denne: „Jeg vil gaa i Kirke.“

Specht slog op en hoi Patter. „I Kirke? I Kirke? Saa har jeg dog tæxeret dig for høit. Er du endnu en saadan Nar?“

Klokkerne i den nærliggende Kirke lod i dette Dieblif saa manende og indbydende, som om de vilde kjæmpe med Forførereren om Bernhards Sjæl.

Specht hørte dem ogsaa. „Det er en sauk Klang,“ sagde han; „men dette synes jeg dog bedre om,“ og han lod nogle Pengestykker klinge i Lommen. „Men jeg vil ikke forhindre dig,“ soiede han haanlig til; „du skal vel bede? Ja, det hjælper at bede. Bed om, at jeg idag maa saa hundrede Kroner, og at der maa blive lagt i Dønnen her paa dit Bærelse, hvor det er saa koldt. Gaa du blot i Kirke og bed, og du skal se, det hjælper!“

Bernhard vakkede. Men da Specht opgav den haanlige Tone og indtrængende bad ham komme med paa et vigtigt Møde, hvor der skulde tales om Menneskerettigheder, Oplysning, Frihed og Righed, og da han sagde, at nu var det ikke Tid til at bede, „handles, handles maatte der,“ — da tænkte Bernhard, at han ikke godt kunde forsvare at unddrage sig „Menneskeslagstens

store Opgaver." Han gik med til Modet, hvor der blev holdt flette Taler i en af Tobak og Al forpestet Luft. Han blev der modtaget med et Hurra, som han troede gjaldt hans Person, men som i Virkeligheden kun gjaldt hans Pengepung. (Mere).

Galeislaven.

(Skrevet for „For Hjemmet“).

I.

I et af de civiliserede Lande, som jeg her ikke nærmere kan betegne, levede der engang en gammel Konge, som var meget berømt, ikke alene for sin Rigdom og Magt, men ogsaa for sin Visdom og Retfærdighed. Han havde en eneste Søn, hvis Navn var Victor, og denne var ogsaa i alle Henseender en udmærket Mand og sin Faders udtrykte Billede.

Den gamle Konge havde en Mængde Forpagtere, og en af disse havde en Søn, hvis Navn var Georg. Da denne Georg voxte til, viste det sig, at han ikke alene besad udoortes Ekjonhed og udmærkede Legemskræfter, men at han ogsaa havde saadanne Anlæg og Landskaber, at hans Forældre og Lærere begyndte at haabe, at han med Tiden kunde blive ikke alene en dygtig, men kanske ogsaa en udmærket Mand.

Men desværre, det gik ikke saa, som de tænkte. Da Georg begyndte at lære Noget af fremmede Sprog og andre Skole-Videnskaber, saa at han deri langt overgik sine Forældre og Sostende, som ikke vare andet end simple Arbejdsfolk, saa blev han forsængelig og hovmodig og som Folge heraf egenraadig og uldig. Hans Forældre vare opdragte i den Grundsatning, at Gudsfrugt er Visdoms Begyndelse, og i Overensstemmelse hermed lærte de ogsaa sine Børn; men Georg, som endelig var bleven sendt til en høiere Skole, lærte snart ved Omgang med vantroe Kamerater og Læsning af flette Skrifter adskillige spidsfindige og overfladiske Talemaader, hvormed han kunde undskyldte sin Vanro og sin Forsømmelse af Guds Ord og Bøn; desuden lagde han sig med Iver efter saadanne Færdigheder, som kunde gøre ham til en yndet Selfabsmand og en „god Kamerat“ efter Verdens Begreber, og derjom den tarvelige Tarepenge, hans Forældre sendte ham, ikke strakte til, saa tog han paa Kredit uden at tænke meget paa den Dag, da Regningen vilde komme.

Saaledes gik det et Par Aar eller mere; han vendte ikke om, og derfor blev han mere og mere forhardet og gav mindre og mindre Agt paa sig selv, saa at han faldt i forskjellige grove Synder. Han fik imidlertid alligevel Examen; thi da Lærerne har paa ham de onde Rygter, vidste han ved forskellige lognagtige Paafund saaledes at forsvare sig, at man ikke kunde beslutte sig til at bortvise ham.

II.

Nu var imidlertid en af Georgs flette Streger saaledes modnet, at den til enhver Tid kunde komme over ham, og han besluttede sig derfor til at romme til et fremmedt Land. Til den Ende sneg han sig en mørk Aften ombord paa et seilfærdigt Skib, skulde sig der i Kasterummet og gav sig ikke tilfjende, før han mærkede, at man var under Seil i rum Sø. Han kom da frem; han var nu engang ombord, man kunde ikke vende tilbage, man kunde ikke kaste ham i Havet; altsaa lovede Kapteinen at tage ham med til nærmeste Havn, mod at han gik ind paa at gjøre Matrosstjeneste.

Efter et Par Ugers Seilads anløb Skibet en fremmed Krigshavn, hvor en Del af Ladningen skulde losses, og her sagde Georg sig løs fra Kapteinen, som heller ikke fandt for godt at lægge ham nogen Hindringer i Veien.

Det traf sig saa, at man der paa Stedet var i Begreb med dels at hverve, dels at presse Folk til Søkrigstjenesten, og da Georg var en raff og velbygget Person, og han ikke havde nogen mægtig Beshytter at ty til, saa blev han uden ret mange Omstændigheder tagen og bragt ombord paa et Krigsskib, hvor man gav ham en Uniform paa og satte ham ind i et Kompagni af nyhvervede Soldater, som under en streng Exerccermester næsten hele Dagen holdtes i Aande med at lære alle Tjenesteregler. Disse nye Soldater bevogtedes foreløbigt omtrent som Fanger og behandledes temmelig haardt; flere af dem havde aldrig været vant til at arbejde, de vare simpelt hen Dagdrivere og var vant til at betragte sig selv som dannede unge Herrer eller Gentlemen; det oprørte deres Følelse at skulle adlyde en Kommando. Fem af dem, hvoriblandt Georg fik gjort en hemmelig Aftale og besluttede sig til ved første Leilighed at romme fra Skibet og Tjenesten.

Bistnok kan det iale til deres Undskyldning, at de imod sin Villie og paa en uretfærdig Maade var bragte i Tjenesten; men det havde dog været baade klogere og bedre, om de ved Flid og god Opførsel havde søgt at vinde sine Foresattes Gunst og saa ventet taalmodigt paa den Tid og Time, da det vilde behage Gud at forbedre deres Kaar. De burde vel ogsaa i sin Vanstjæbne have seet en Formaning til at omvende sig; men derpaa tænkte de ikke; Friheden vilde de forskaffe sig, om de end skulde have nok saa meget.

Efter to Maaneders Forløb lettede Skibet Anker og seilede affted ledet af 6 Galeier, der var bemandede med Marine-Soldater og lænkede Slaver, hvis Forretning var at ro. Man anløb en anden Havn for at tage flere Soldsoldater ombord og lade flere Skibe og Galeier slutte sig til denne Sotstyrke, hvis Bestemmelse kun var Admiralen bekendt. Her blev man liggende en Uges Tid, og da de omtalte Rekruter nu under al Tummelen med disse Foranstaltninger fik mere Frihed, var det dem en temmelig let Sag en mørk Aften at komme fra Borde og bemægtige sig en Seilbaad, med hvilken de satte tilsøs for, som de haabede, at naa saa langt bort, at de siden i al Mag kunde begive sig hen til en af Verdens Storbjerge, hvor man ikke vilde have saa let for at finde dem igjen.

I Fjersningen syntes de ogsaa at have Lykken med sig; de kom ud af Havnen uden at blive anraabte, de fik Seilet heiset, en af dem greb Roret, og for en svag Vind drog de afsted langs Landet, indtil de den næste Dag befandt sig i en liden Bugt paa en flad Strand mellem to Klipper; de ansaa det ikke for trygt at tage i Land, især da de endnu ikke havde faaet Tid til at forandre sin Klædedragt; men til Uheld for dem begyndte just nu Ebbe-Tiden, Vandet sank tilbage, og Baaden laa snart saa høit oppe, at det var dem umuligt at sætte den i Vandet. Kort efter viste der sig en uniformeret Herre paa en af Klipperne; han satte en Riffert for Diet, be-
tragtede et halvt Minut Baaden og dens Mandskab og var strax paa det Nene med, at det var Rømlinger fra et af Krigsskibene. Han blæste i en Signalpibe og saa sig kort efter omringet af et halvt Dussin Tjenere; Deser-
tørerne maatte nu overgive sig, og skjønt Herren i Uniformen var menneskelig nok til at give dem et Maaltid Mad, maatte han dog jende dem tilbage, og inden Aften vare de atter ombord paa Skibet, men nu under bevist Anklage for Rømning, en Forbrydelse, der i Krigstider straffedes meget strengt, undertiden endog paa Livet. De blev naturligvis strax stillede for en Krigsret, som efter et Forhør erklærede, at de havde vist en feig Op-
førsel, vanæret Kongens Uniform ved at rømme og ved at tage en Baad, som ikke hørte dem til og givet et slet og farligt Eksempel, der kunde lede til Rytteri ombord. Det ansaaes selvfølgelig for mildt nok, naar de blev dømt paa sex Aar til Galeierne. Allerede samme Dag, som Dommen faldt, blev de bragte ombord paa en Galei og maatte begynde sit sorgelige Slaveliv.

III.

O hvor mørkt det saa ud i Georgs Sjæl! Der laa han nu som en domfældt Forbryder blandt domfældte Forbrydere, lænket til den Bænk, hvor han om Dagene skulde sidde ved Murerne og i Forening med sine Ulykkes-
fæller trække og glide paa den tunge og træge Galei! I sit Indre klagede han dybt over sin haarde Skjæbne, men disse Klager vare dog endnu ikke forbundne med nogen Eghedsfølelse; et Menneske, som i Mæns har levet et Liv i Bantro og Vetsindighed, bliver gjerne mere og mere haardt i Hjerter og Sind. Det føler nok af bitter Bedrøvelse i sin Modgang; men det er kun en „Verdens Bedrøvelse“ over at blive hindret i sine Planer, sine Fornøielser og sine verdslige Forhaabninger.

Skibene og Galeierne dog afsted tilhavs. De kom i Krig og deltog i Slag; i Lobet af tre lange Aar vare de arme Galeislaver, og Georg ikke mindst, udsatte for gjentagne Dødsfarer, Hunger og Kulde, Skjældsord og Slag og yderlig Træthed og Udmattelse formedelst det vedvarende haarde Ar-
bejde og den mangelfulde Hvile paa den haarde Brix. I denne Elendighed blev endelig ogsaa Georgs haarde Hjerter smeltet. En Nat drømte han, at han var hjemme og sad fri og lykkelig blandt Sine og legede med sine yngre Søskende. Han syntes, at hans Fader sagde til ham: „Du faar være vel-
kommen hjem nu, Georg.“ Derpaa vaagnede han. Modsetningen mellem

Drømmen og Birkeligheden tilligemed Længselen efter Hjemmet greb hans Sjæl med forunderlig Magt, han brast i Graad, han gik i sig selv og badede sit Ansigt med Angerens Taarer; et gammelt Psalmevers, som han havde lært i sin Barndom, faldt ham ind; det vidnede om Guds store Naade og Venlighed mod angerfulde Syndere, og hvorledes Kristus har ved sin Lidelse og Død betalt alle Menneskers store Syndeskyld. Han erindrede ogsaa et Bibelsprog, som bekræftede dette, og en svag Haabets Straale banede sig Vej til hans Hjerter. Fra den Stund blev det bedre med ham. Saa snart han lærte at indse, at hans Ulykker var en ligesvem Følge af hans Synd, begyndte ogsaa nogle Trostesprog at falde ham ind af dem, han havde lært i sin Barndom, men siden ringeagtet og forglemt; og da han nu af et ydmygt Hjerter havde bedet Gud om Naade og Syndsforladelse, saa fik han efterhaanden mere Fred, og hans Slaveri blev ham derved mindre byrdefuldt end forhen. Naar han havde udstaaet sin Straf, vilde han rejse hjem til sit Fædreland, søge Forladelse for det Onde, han havde gjort og med Guds Hjælp begynde et nyt Levnet, om end i ringere Raa. Men endnu laa der to eller tre lange Aar foran ham, fulde af haarde Anstrængelser, Lidelse og Moie; disse var dog nu ikke mere saa afstrækkende for ham; thi han huskede Kristi Ord: „Mit Aag er gavnligt, og min Byrde let.“ Saa- dan var nu Georgs Sjælsstilstand paa den Tid, Krigen var endt, og Skibe og Galeier vare komne tilbage til den Havn, hvorfra de oprindelig vare udgangne.

IV.

Der udbredte sig det Rygte blandt Esfolkene, at Landets Konge skulde ankomme til denne Havn og inspicere den hjemvendte Flaade samt nogle opbragte fiendtlige Fartøier; ogsaa til Galeislaverne trængte dette Rygte sig frem, og Nogle haabede i den Anledning paa Benaadning. Det hed ogsaa, at Kongen skulde ledsages af en meget anseet Fyrste fra et fremmedt Land, og at der skulde foranstaltes store Festligheder. Dette oplivede endog de arme Galeislaver noget, idet de fattede et ubestemt Haab om, at en saa stor Høitid vel ogsaa kunde bringe dem enten fuld Frihed, eller Afkortning i deres Straffetid, eller dog i det Mindste nogen Forbedring i deres Raa.

Dagen brød frem, Kongen kom, ledsaget af et glimrende Følge, og da han steg ombord paa Admiralskibet, i hvis Nærhed blandt andre ogsaa den Galei laa, paa hvilken Georg befandt sig, — hvem skulde denne vel se i Kongens Følge uden Prinds Victor, hans egen Konges Søn! Uvilkaarligt oplofter Galeislaven sin Røst og raaber: „Prinds Victor! Frels mig!“ Allerede loftede Slavetapteinen sin Stok for at tildele den Ulykkelige et Slag over Skuldrene, men de høie Herstaders Nærværelse indgjød ham en vis Frygt, og han lod Haanden synke.

„Er der Nogen her, som kender mig? Hvem er det, som raaber paa mit Navn?“ spurgte Prindsen.

„Jeg er Georg, Søn af Adam, din Faders Forpagter, jeg blev presset

og er dømt for Desertion, frels mig, kjære Prinds, tag mig med dig hjem!" Dette var Georgs Bøn.

Prindsen vendte sig til Kongen: „Vil Deres Majestæt skjænke mig denne Mand? Jeg mærker, det er en af vore forvildede Undersaatter!"

„Meget gjerne," var Kongens Svar. Han henvendte nogle Ord til Admiralen, og inden en Time var Georg en fri Mand og besandt sig i Prindsens Følge iført hans Tjenerstabs Uniform.

Sent om Aftenen kaldte Prindsen Georg for sig og udsurgte ham noie; Georg fortalte sin Historie oprigtigt, han skulde ikke Noget for Prindsen, men erkjendte ydmygt, at hans Vanstjæbne var en retfærdig Straf og en ligefrem Følge af hans Hovmod, Ulydighed og Foragt for Tro og Gudsfrugt. Havde han i sine Skoledage gjort Nar af en af sine Kamerater, fordi denne læste i Bibelen og bad til Gud Morgen og Aften, saa havde han nu ogsaa maattet angre sin Ugudelighed og ofte beklage den med hede Taarer, naar Lærerne tryffede ham, og Senerne værkede af det haarde Arbejde, og Modet sank under Slavekapteinens hjerteløse Ord og haarde Behandling. Med varme Taarer takkede han Prindsen for Befrielsen og lovede dyrt og helligt nu herefter at blive et nyt Menneske.

Prindsen foranledigede, at disse Romlingers Sag blev gjenoptagen og paany undersøgt. Det viste sig, at de ikke var lovligt hvervede, men tagne med List og Vold. Loven krævede, at naar nogen Rekrut isøries Kongens Uniform, skulde han samtidig tages i Ed; dette havde man forsonet. De vare selvfølgelig ikke paa den Tid, de rømte, under nogen Forpligtelse til Ulydighed, og selvfølgelig havde de i Lovens Dine hverken været ulydige eller vanæret Uniformen; derfor blev Alle de, der vare i denne Stilling strax satte i Frihed, de fik til Gæseopreisning en offentlig Erklæring, og som Erstatning for Tort og Lidelse lod Kongen udbetale hver af dem 300 Guldstykker.

Georg fulgte Prindsen hjem. Den Sag, for hvis Skyld han havde taget Flugten, var stammelig nok, men dog ikke værre, end at den ved Prindsens Hjælp blev ordnet, saa at Loven ikke fik noget Krav paa ham. Han kom hjem til sine Forældre og Søskende, og disse, som havde levet i stor Uengstelse for at miste ham og derfor bedet saa meget mere for ham, modtog ham med Glædestaarer, og han hørte nu virkelig af sin Faders Mund det samme „Velkommen", som han før havde hørt i sin Drom paa Galeiens haarde Bræ; og da de mærkede, at Gud havde givet Georg et nyt Hjerte, var hans Hjemkomst dem dobbelt kjær og dyrebær, og de glemte ikke at opsende sin Tak til Gud for saa stor en Velgjerning.

Georg blev ikke nogen stor Mand i Verden. Han levede i Stilhed hjemme, og da hans Fader var død, gav Kongen ham Forpagtningen af den samme Eiendom. Der er hengaaet en temmelig lang Tid, siden Georg levede, og man ved ikke meget at fortælle fra hans senere Liv, uden at han skal have gjort meget for Bibelens Udbredelse i sin Kreds og tillige undervist Børn i Kristendom. Man siger, at hans Efterkommere have levet der paa Godset og i sammes Omegn til denne Dag.

Førend vi slutte denne Fortælling, vil vi gjøre opmærksom paa to Ting, nemlig: Dersom Georg ikke havde kjendt Prindsen eller vidst hans Navn, saa vilde han efter dennes Afreise være bleven siddende i sine Lænker. Fremdeles: Dersom Georg vel havde kjendt Prindsen, men ikke haft nogen Tillid til hans Godhed og Kjærlighed, saa vilde han ikke have kunnet raabe paa hans Navn og var selgelig ogsaa da bleven siddende i sit Slaveri. Paa Grund af disse Omstændigheder kan Læseren, om han vil, i Georg se et Billede paa sig selv og derhos overveie, om han endnu sidder i Lænkerne, eller om han er bleven sat i Frihed og er i den gode Fyrstes Følge paa Veien til Fædrelandet.

Hvilken Betydning det har at kjende det frelsende Navn, derom vidner den hellige Skrift blandt andet saaledes:

„Hvo, som vil rose sig, rose sig af dette, at han forstaar og kjender mig, at jeg er Herren, som gjør Misfandhed, Ret og Retfærdighed paa Jorden; thi disse Ting behage mig, siger Herren.“ Jer. 9, 24.

„Efterdi han har Lyft til mig, (siger Herren), saa vil jeg udfri ham; jeg vil ophoie ham, thi han kjender mit Navn. Ps. 91, 14.

Og det skal ske, at hver, som kalder paa Herrens Navn, skal undkomme.“ Joel 3, 5.; Rom. 10, 13.

Om Jesu Kristi Navn vidner Petrus i Apostlernes Gjæringer 4de Kap. 12te Vers, at der er ikke noget andet Navn under Himmelen, som er givet blandt Mennesker, ved hvilket det bør os at vorde frelst. XX.

Haandverker-Liv paa Kristi Tid.

Af Prof. Dr. Frantz Delitzsch.

III.

Det enkelte Haandværks høiere eller lavere Stilling i Folkets Omdømme.

Allerede ofte have vi nævnt Talmud. Alle, for hvilke den overordentlig vanskelige selvstændige Læsning af dette Verk ikke i det Mindste nogenlunde er bleven mulig, kan ikke gjøre sig nogen tydelig Forestilling om denne mangellemmede Kolos. Det er en uhyre Talesal, i hvilken tusinde og atter tusinde Stemmer fra mindst fem Aarhundreder jurre om hinanden. En Lov kan, som vi Alle vide af Erfaring, være noksaa omhyggelig formuleret, dog tillader den forskjellige Udlægninger, og der reiser sig bestandig Spørgsmaal, naar den skal anvendes paa den uendelige Mængde af virkelige Livsforholde. Tænker man sig nu omtrent 10,000 Lovbestemmelser angaaende det jødiske Liv, ordnede efter de forskjellige Livsomraader, og dertil omtrent 500 Skrift- og Retslærde, de fleste fra Palæstina eller Babylonien, som gjøre den ene efter den anden af disse Lovbestemmelser til Gjenstand for Undersøgelse og Debatter og med haarkløvende Skarpsindighed udtømme alle

Muligheder af Ordets Betydning og af de i det praktiske Liv forekommende Tilfælde, og tænker man sig videre, at den fintspundne Traad i denne Lovfortolkning hyppig taber sig i Digressioner, og at der, naar man har gennemvædet lange Strækninger af denne Ordsand, her og der findes en grøn Hvileplads, som bestaar af Udsagn og Historier af almindelig Interesse, saa har man et omtrentligt Billede af denne uhyre, i sit Slags enestaaende Lovbog, i Sammenligning med hvis Omfang alle andre Folks Retshæfter ere Lilleputer, og i Forhold til hvis brogede, farræde Markedstummel de ligne stille Studerværelser.

Ved dette uophørligt gjentagne: „Rabbi N. N. siger,“ og „Rabbi N. N. siger“ og „Marr (Herr) N. N. siger,“ kan det da hændes, at der hist optræder en Pharisaer, som siger: „Jeg takker dig, Gud, at jeg ikke er som andre Mennesker,“ og her en mere Ydmyg, der siger med Tønderen: „Gud være mig Synden naadig!“ Naar vi altsaa paastaa, at Talmud er fuld af ærefuld Anerkjendelse af Haandarbeidet og Haandverket, saa hindrer ikke dette, at der hist og her lader sig høre pharisaistisk Verdoms-Stoltthed, som fra Lovstudiets Hoide ser foragtelig ned paa alle Haandteringer i Verden og „anser de Verdes Blæk for kostbarere end Martyrernes Blod.“*) Rabbi Mechunja Ben-Hafana pleiede, naar han traadte ud af Skolehuset, at bede faaledes: „Jeg takker dig, Herre min Gud, at min Lov er bleven mig anvist blandt dem, som besøger Skolen, og ikke blandt Dagdriverne paa Gadehjørnerne; thi jeg staar tidlig op og de staa tidlig op — jeg vender mig tidlig til Thoras (Lovens) Ord, og de til forfængelige Ting; jeg arbejder og de arbeide — jeg arbejder og faar Løn, de arbeide og faar ingen; jeg løber og de løbe — jeg løber mod det evige Liv og de mod Afgrunden.“ Hvor meget mindre høitryvende og mindre fordringsfuldt lyder derimod ikke hint Udsagn af et lignende Indhold, som skal have været almindeligt blandt Lærerne i Zabne (Jamnia): „Jeg er Guds Skabning og mit Medmenneske ligesaa, jeg har min Raldsgjerning i Vhen og han sin paa Marken; jeg gaar tidlig til mit Arbeide og han ligesaa til sit; ligesom han ikke hovmoder sig af sit Arbeide, saa gjør ikke jeg det af mit: og tænker du maaste, at jeg frembringer, hvad der er stort, han, hvad der er ringe, saa have vi lært: om man frembringer det Store eller det Ringes, saa er Lønnen den samme. dersom Hjertet er under Gjerningen rettet mod Himlen.“

Smidlertid, omendstjont ethvert Arbeide som afhjælper et virkeligt Behov, bør æres og Arbeiderens Ære baade hos Gud og tillige hos Mennesker udmaales i Overensstemmelse med den med Arbeidet forbundne sædelig-religiose Tænte- og Handlemaade, saa har der dog altid og overalt blandt Menneskene gjort sig gjældende en Forfjæl betræffende de forskjellige Arbeiders Anseelse, og denne Forfjæl er ogsaa, saafremt den gjøres ud fra det rette Synspunkt med Anvendelse af den rette Maalestof, virkelig berettiget. Vi maa finde det forkasteligt, naar i det gamle Egypten, ligesom endnu i

*) Et arabisk Ordsprog.

Ostindien, Arbeidets Anseelse bestemtes efter Graden af Kæstens Rang; ogsaa i den tydste Middelalder faldt Arbeidets Anseelse sammen med Stændens, og Haandverfers Stilling i Samsundet var ikke efter hans Haandverks Natur, men efter det Laugs Nøttheder, som han tilhørte, en høiere eller lavere. At fælles Interesser fører Lemmer af samme Haandverk sammen, ligger i Sagens Natur. Vi se saadanne Foreninger, som f. Ex. Skræddernes i vor Stad (Leipzig), vedblive at bestaa, endog saa efter Indførelsen af Næringsfriheden; de ere saaledes ikke et og det samme med Laugsvæsenet.

Saaledes var paa Jesu Tid ogsaa Haandverkerne i Palæstina indbyrdes forbundne. Der gaves f. Ex. en eiendommelig Art Tantesprog og moraliske Læresætninger, som kaldes „Stampernes Sententser;“ Stamperne, som rense og krympe uldent Løi og for dette Niemed besad en egen nærved den øvre Dam ved Beien til Joppe beliggende Badstue- og Blegeplads, (Esaias 7. 3.), dannede altsaa en særegen Kreds med eiendommelig udprægede Tanker, som kun den forstod, der havde levet sig ind i dem. Der gaves Vælddriver- og Skibsrederforeninger, som havde indbyrdes forpligtet sig til paa fælles Bekostning at erstatte den hans Egel eller hans Skib, som uden bevislig Skjodesløshed havde mistet dem. Men Laug i Ordets egentlige og fulde Forstand var dette dog ikke. Derimod blomstrede i Egypten, Kæsternes Land, Laugsvæsenet ogsaa blandt de der boende Jøder. Jøderne i Alexandria havde en verdensberømt prægtig Synagoge, saa stor, at Klokkeren, naar Menigheden skulde sige Amen, maatte benytte sig af et Hoved- eller Slortørklæde (sudarium) (efter Betydningen: Svævedug, thi Kommetørklæde havde man dengang ikke) som optist Telegraph. I denne Synagoge sad Mændene ikke blandede om hinanden; men der havde Guldarbeidere, Solvarbeidere, Spiger- og Naalemede, Robberslagere, Vædere sine særegne Stole og Bænke; og, naar en fattig Haandverksmand kom ind, satte han sig blandt sit Laug, som understøttede ham saa længe, indtil han fik Arbeide. Disse, i Alexandria hjemmehørende Robberslagere, som paa deres Vandringer førte med sig en Seng, som kunde tages fra hinanden, og hvis Kjendetegn var et Røderørklæde, havde ogsaa i Jerusalem sin egen Synagoge og sin egen Begravelsesplads. At de vare inddelte i Laug, fremgaar deraf, at der tales om deres Rabba d. e. Oldermænd.

Laugsaanden forplantedes saaledes fra Egypten ogsaa ind i Palæstina; men Haandverket vurderedes ikke efter udenfor dem selv liggende tilfældige Laugsrettigheder. Man vurderede det vissest ikke heller efter dets aandige Gehalt, efter Fortrinligheden af dets Formaal, efter dets Forhold til Menneskedens høiere og lavere Interesse, thi Haandverk og Kunst gik dengang endnu saa uadskillelig over i hinanden, at Sproget end ikke havde særskilte Benaævnelser for dem begge. Der var endnu ikke indenfor Haandverket saaledes som for nærværende en opadstigende Trappegang lige til Kunstens øverste Høider, og Haandverket stod endnu ikke i et saadant Sættendeforhold til Videnskaben som nu, da en Metanifer kan indtage den mest indflydelses-

rige Stilling indenfor den fremadstridende Videnskab selv, som f. Ex. i Optik og Akustik. (3: Læren om Syn og Hørelse).

Den mosaiske Lov havde hos Folket udviklet en stærk og fin Følelse for det Rene og det Urene. Et Haandverk, som haandterede urene Stoffer, hvis Lugt medfulgte Manden, stod allerede af den Grund paa et lavt Trin. Garveriet, som bereder Dyrehuder til Læder, og Grubearbejdet, som roder i Jorden, gjaldt for saa smudsige Haandteringer, at det var en Hustru tilladt ikke blot at stille sig fra Hundestarns-Samleren, som bragte Garveren dette Garvestof, men ogsaa fra Garvere og Grubearbejdere selv, ligesaa vel som fra en Mand med spædalske Saar eller en stinkende Polhøj, og det uden Hensyn til, om han allerede før Brylluppet havde været sliq, eller først efter Brylluppet var bleven det. „Verden“, saa siger et oftere forekommende Ordsprog, „kan hverken staa uden Parfumerer eller Garvere. Held den, hvis Haandverk er Parfumeriet, ve den, hvis Haandverk er Garveriet!“ Pladsen for Garverierne maatte ligesom for Ladsler og Grave ligge mindst 50 Alen udenfor Byen.

Imidlertid havde ogsaa Parfumeriet sine Mangler. Omgangen med Kvinder, udenfor det i Hjemmet tilbagetrukkne ægteskabelige Liv, var hos det jødiske Folk, som ellers i Orienten, yderst indskrænket og mistænkt. At en Hustru lod se sit Hovedhaar utilhyllet gjaldt for en usømmelig Blottelse. At høre paa Kvindesang grændsede til Uhydselighed. Saa noieregnende var man, at man vel i Judæa tillod Brudgommen i det Mindste en Time før Brylluppet at være alene med sin Forlovede, men at udvide denne Tilladelse ogsaa til Galilæa fandt man allerede betænkeligt. Man kan saaledes let forstaa, at Jesu Disciple forundredes, da de fandt ham i Samtale med en Kvinde, Samaritanerinden! (Joh. 4, 27.) Han, som vilde hæve Menneflerflægten op af Syndens Dynd til sædelig Frihed og ligeledes hjælpe Kvinden ud af den nedværdigende Stilling, i hvilken hun paa den Tid befandt sig paa Grund af en ensidig Anstuelse af Kjønnenes Forhold*), han omgikkes ogsaa Kvinden paa en friere Maade. Renan**) har benyttet sig af dette til pikante Træk i den Roman, hvortil han har omdigtet Jesu Liv. Men Jesus maatte i Sandhed handle saaledes; og ikke alene af den Grund, at Gud foiede det saa, at den Rakke, der begyndte med den Velsignede blandt Kvinder, fortsættes med Maria Magdalena, Salome og andre hellige Discipulinder, men ogsaa i den Hensigt at bryde den gamle Anstuelse og at grundlægge det Aandsaamfund, i hvis aandelige Væsen de af Mose Lov opførte Stillemaure mellem Kjønnene ligesom mellem Folkeslagene forsvinde. Omgangen med Kvinder er kun en Fristelse for den, i hvem Fængststoffets

*) Kvindens Stilling inden det gamle Israel var en ganske anden, end inden den senere Jødedom. Mirjam og Hulda Prophetinderne, og Debora, Dommeren, havde her ikke sin Lige. „Den, som underviser sin Datter i Loven,“ siger et talmodigt Ordsprog, „underviser hende i Daarstab.“

**) Renan er en fransk Fritænkter, som i sin Bog „Jesu Liv“, søger at bortforklare Alt, hvad hans Fornuft ikke kan tomme overens med. Med.

onde Lyft endnu ikke er bleven sluttet ved det Livsens Band, om hvilket Jesus talte med Samaritanerinden. Men netop derfor maa vi ogsaa finde det rejsfærdiggjort, at Jesu Tidsalder, som endnu ikke kjendte det nye Livs helliggjørende Kraft, denne Aandens Frigjørelse fra Kjødets Baand, med mistroiske Øine betragtede det Haandverk, som bringer Mænd i Samkvem med Kvinder.

I den samme Sammenhæng, i hvilken det bliver sagt, at en ugift Mand og en ugift Kvinde ikke bør holde nogen Stole, fordi hin da vilde faa Besøg af Bornenes Modre og denne af deres Fædre, læse vi ogsaa, at Ingen bør lade sin Søn lære et Haandverk, som sætter ham i Forbindelse med det andet Kjøn. Som saadanne Professioner nævnes: Guldsmedene, Uldfærderne, Haandfærbørerne, Specerihandlerne, Bøvere, Stampere, Friserere, Kopsættere og Badevarmere. Af disse kan Ingen nogenstinde blive Konge eller Ypperstepræst, ikke for nogen personlig Udueligheds Skyld, men af Hensyn til deres fornedrende Haandverk, som navnlig derfor bliver stillet saa lavt, fordi de medføre farlige Friskelser, som kun kunne undgaaes ved en saa streng Selvbeholdelse som den, Rab Chanina og Rab Dschaja viste, idet de dreve Skomagerhaandverket paa et for letfindigt Liv berhygget Sted i det hellige Land: de gjorde Sto til letfindige Piger, men løftede ikke Dinene op for at se paa dem, naar de bragte dem det bestilte Arbejde. En Viis — saa Lyder en Parabel — aabnede en Handel med Parfumerier for sin Søn paa et Sted, hvor faldne Piger samlede. Stedets Beliggenhed, Haandverket og Unglingens Letfindighed virkede tilfammen, saa at han blev et Bytte for Væsten. Da brod Faderens Brede løs og han raabte: Jeg tager Livet af dig! En Ven hørte det. „Hvad“, sagde han, „du vil tage Livet af ham og er saa opbragt! Var der da intet andet Haandverk for ham end Handelen med Parfumerier? Var der da ingen anden Plads for hans Bod end dette de daarlige Kvinders Torv?“

Et andet Synspunkt, efter hvilket det enkelte Haandverk blev vurderet, var det sædelige Rygte, i hvilket dets Arbejdere stode. Mange Haandverk stode i daarligt Ry paa Grund af den almindelige Overlæsthelse fra Arbejdsgivernes Side. „Ingen“, siger et gammelt Udsagn, „lade sin Søn blive Hjelddriver, Kameldriver, Barber, Skipper, Hyrde eller Kræmmer, thi de ere roveriske Haandteringer.“ „Hjelddriverne“, siger et andet, „ere for det Meste ugudelige; Kameldriverne for det Meste ærlige, trods den Friskelse til at forgrube sig paa fremmed Eiendom, som deres Liv paa Landeveiene fører med sig; Skipperne ere for det Meste fromme paa Grund af de Farer for Livet, som de maa bestaa. Den bedste blandt Rægerne er moden til Helvæde, (paa Grund af den deres Rald kun altfor nær liggende materialistiske Synsmaade og de hyppige Fortrin, som han viser de Rige fremfor de Fattige), og den ærligste blandt Slagterne er Amalets Kammerat, (fordi han for Pengefortjenestens Skyld ikke tager det saa noie med Kjødets Beskaffenhed).

Om Hjelddrivernes Svig og Rist kan følgende lille Historie tjene til.

Dplysning. I en By var der Mangel paa Salt. En derværende Forering af Gsejldrivere kom overens om saa snart som muligt at bringe til Salgs Salt fra en anden By. Da de opfordrede sin Formand til at reise med dem, sagde han: „I dag og imorgen har jeg min Ager at ploie, men vent kun, saa reiser vi siden sammen.“ De indvilgede heri. Men ved Agerens Ploining tænkte han paa noget Andet, end han sagde; thi snart indviede han sin Hustru i Lysten. „Mærk dig,“ sagde han. „Naar jeg forlanger Aget, saa giver du mig Sadelen, og, naar jeg forlanger Kruffen, saa giver du mig Sækken.“ Saa lagde han da Sækken paa Gsejls Ryg og travede afsted. Da hans Folk senere vilde afhente ham, hed det: Han er allerede reist igaar. Da de nu begave sig paa Veien, kom han dem imøde med sin Klov. „Hvorfor“, raabte de, „har du handlet saaledes?“ „Værer dog fornuftige,“ svarede han, „om vi Alle havde reist sammen, vilde Saltet være faldet i Pris, nu naar I kommer tilbage, er min Del allerede solgt, og I faar ovenikjobet ogsaa en god Fordel.“ Saaledes viste Oversejldriveren sig ogsaa som Formand i Listighed.

At Skipperne gjaldt for fromme paa Grund af sit Arbejde paa det usikre, farlige Element, skjønt dog ikke uden Undtagelse, erindrer os derom, at Jesus kaldte sine fire første Disciple fra Fisserbaaden ved Genesarets Sø. (Matth. 4, 18—22). Fisseriet paa Søen var frit, kun Nedsænkningen af Fisserhuset var ikke tilladt, fordi det hindrede Skibsfarten, forøvrigt fik Enhver Lov til at forsøge sin Lykke der med Net og Hov; dette gjaldt for en af de Friheder, der vare aftalte ved Josvas Fordeling af Landet. Rigdom var ikke at vinde ved dette Fisserarbejde. I Tiden før den jødiske Krig dannede Skipperne og de Fattige i Tiberias et Parti, men et saa mægtigt og frygtet, at Jesus Sapphia's Søn, som havde opkøbt sig til Befalingsmand i Staden, støttede sig til dem.

Ligesom Jesus Kristus blandt Fisserne eller Skipperne ved Genesarets Sø valgte sine første og navnkundige Apostle, hvilke han efter Matthæus træffer her ved Søen og efter Johannes har truffet allerede før i Judæa, hvorhen de førte sine Væver (heraf forklæres Johannes, Zebedæi Søns, Beskjendtskab i det øpperstepræstelige Hus). (Joh. 18. 16.): saaledes har det dengang foragtede Garverhaandværk aabnet Peter Udgang til det gæstfrie Hus i Zoppe, hvor han i sit Indre blev forberedt til at udstrække sin Prædiken af Evangeliet ogsaa til Hedningerne. (Apost. G. 9, 43.). Derimod er det en Eksemplet i Stammernes Historie, at en af dem med sin Knippel gav Jacob den Retfærdige, Herrens Broder, Døds slaget, da han, som Hegesipp fortæller om hans Martyrdom, var bleven nedstyrtet fra Tempeltinden. Alde anseet var Væverne; simple Gadeviser, som et anstændigt Menneske ikke kunde høre paa, kaldtes Væversang. I Traktaten Edijoth 1, 3 optræder to ærlige Vævere fra Jerusalem, hvis Vidnesbyrd bliver antaget som gyldige i en Rets sag, men forøvrigt ved Historien intet Godt at fortælle om Væverne. To jødiske Væversvende i Nehardea, en babylonisk By, ved Ravn Asinaos og Anilaios, som engang mishandlede af sin Mester, da de ind-

findt sig for sent til Arbejdet, greb til Baabenhaandverket, og disse dristige Eventyrere beherskede under Keiser Caligula en Tidlang Egnene ved Euphrat og Tigris. En anden Bæver ved Navn Jonathan, som hørte til Sicariernes Røverparti, forbandt med sig den fattige Befolkning i Landstabet Kyrene og førte dem ud i Ørkenen, hvor de skulde faa opleve Undere. Men de bleve med stor Vethed sprængte fra hverandre af Romerne, og Jonathan hjalp sig med lognagtige Bagvaskelser, som kostede tusinde af hans Folk Livet, indtil han omsider blev gennemskuet, døgtig pidstet og levende brændt. Med denne Historie, som tildrog sig under Keiser Vespasian, slutter Josephus sit Verk om den jødiske Krig.

Da jeg i Erlangen i Forbigaaende horte Bævespølen jurre i saa mange Huse, forekom det mig altid, som om denne Surren ledsagedes af Armodens Sukke. Bæveriet har haft Tider, da det rigelig lønnede sig, men for det Meste har det ligget under Armodens Tryk. Saaledes var det ogsaa i den Tidsalder, med hvilken vi her beskæftige os. En Bæver, som ikke bukker sig — siger et gammelt Ordsprog — hans Liv forfortes ved Forbandelser, d. e. alene ved slaviisk Eftergivenhed og Ydmyghed opholder han sin elendige Tilværelse. I en anden Form lyder det saa: En Bæver, som forbander sit Liv, berøver sig et af sine Aar, d. e. han maa finde sig tilfreds i sin Eftrebne, om han ikke gennem det ene Fortvivlelsens Udbrud efter det andet vil forforte sig sit Liv. Ogsaa naar et Ordsprog siger, at selv Bæveren er Hersker i sit Hus, kommer Bæverens lave Samfundsstilling i Betragtning, og Meningen er, at ethvert, om end nok saa ringe Kald, gjør den, som har lagt sig efter det, inden visse Grændser til Herre, hvilket Hovedsmanden i Capernaum ogsaa mener, naar han siger, at han har et indskrænket Omraade, hvor hans Ord gjælder, ligesom Jesus har et uindskrænket. (Matth. 8, 9.). Heller ikke er noget Kald saa ringe, at en Mand ikke skulde kunne være stolt deraf; thi Menneftet, som i Blindhed for sine Synder kun altfor ofte er egenretsfærdigt, kan ogsaa være stolt af alle Slags Kald; thi Stoltheden har lige fra Fødselsstoltheden og ned til Tiggerstoltheden de mangfoldigste Arter. Og Hustruen holder tilligemed sin Mand ogsaa altid hans Kald i Øre, og er tilboielig til, selv om dette er noksaa ringe, at indbilde sig noget Stort. Er Manden ogsaa kun saa stor som en Myre — siger et Ordsprog — saa sætter Hustruen sig dog imellem de Fornemme. Denne Selvsølelse er, bortset fra dens Udarten til Indbildskhed, den guddommelig ordnede Folge af den ægtefabelige Kjærlighed, som føler sig lykkelig selv i de ringeste Forhold, og kaster sit forklarende Øjs ogsaa over det tarveligste. Er Manden ogsaa kun en Gjæster — siger et andet Ordsprog: — saa er Hustruen tilfreds og forlanger ingen Vindser i Gryden. Og et tredie Ordsprog: Er Manden kun en Uldfarder, saa kalder Hustruen ham dog frem foran Husets Dørtærstel og sætter sig ved Siden af ham.

Alf saadanne Sprog have vi mange fra hin Tid. Næsten ethvert Haandverk leverede sit Bidrag dertil. F. Ex. „Som Øren er, saa Slag-

teren", d. e. hans Værd maales efter Kvægets Værd, som han slagter. Fremdeles: „Smeden, som sidder ved Ambolten, bliver ofte betalt med sit eget Arbejde," d. e., han smeder de Mordvaaben, som bringer ham Døden. Endvidere hint Møllerord som forklarer sig selv: „Enhvert Menneſte har ſin Lykke i ſit Troug." Men da vi nu engang er komne til at tale om Egteſkabet, ſaa vil vi faſte endnu et Blik ind i Haandverkerhuſet.

Allerede dengang advarede man mod fortidlige Egteſkaber, hvoraf der kun altfor ofte opſtaar Familieulykker. Førſt bygge Manden ſig et Huſ, ſiger man med Henſyn til Salomos Ordsprog, 24, 27. og plante en Vin-
gaard, og ſaa tage han ſig en Huſtru.

Paa den anden Side maa et til paſſende Tid indgaaet lykkeligt Egteſkab anſees ſom den ſørſte Livslykke her paa Jorden, navnlig ogſaa for den, der maa ernære ſig af ſine Hænders Arbejde. Er Huſtruen doven — ſiger et Ordsprog — tomme Brodkurvene. Om den ſlittige Kvinde heder det: Ogſaa naar hun ſnapper, vedbliver hun at ſpinde. Hun bliver ei alene ernæret af Manden; men hun hjælper til at ernære ham og Bornene. Saaledes var det til Exempel brugeligt, at Kvinderne i Judæa forfærdigebe uldne og i Galilæa linnede Klæder. Til en Kvinde, der fremſætter et lærd Spørgſmaal, giver R. Eliezer den Beſked: For Kvinden paſſer ſig ingen anden Viſdom end Spinderoffens. Og Propheten Elia ſvarer R. Joſe paa hans Spørgſmaal om, hvori Kvinden ſkulde være ſin Mand til Hjælp (1 Moſ. 2, 18): Manden bringer Hveden i Huſ; kan han ſpiſe Hveden? Han bringer Høren; kan han klæde ſig i Høren? Nei! Kvinden (idet hun maler Hveden og ſpinder Høren) ophjser hans Dine og ſtiller ham ved ſine Fodder.

De til Huſholdningen medhjælpende Tjenere betragtedes ſom Medlemmer af Familien. Over den brave Tjener klager man, naar han er død: Al! den gode og tro Tjener, der var til ſaadan Nytte ved ſit Arbejde. Henſynsfuld Miltthed mod Tjenertſkabet anbefales ſaavel i Ordsprog ſom ved Exempler. Vogt dig, heder det, for at ſpiſe ſint Brød og at give din Tjener ſort, at ſove paa Volſter og lægge ham paa Galm, iſær om han er af dit Folk og din Troeſtælle; thi den, ſom ſkaffer ſig en hebraiſk Slave, ſkaffer ſig med det ſamme en Herre over ſig ſelv, idet han nemlig maa ſøe ſig efter den Fordring paa hjertelig Behandling, ſom denne kan gjøre. Retfærdighed blev allerede dengang, i ſamme Forſtand i hvilken Joſeph, Marias Mand, hos Matthæus kaldes en „retfærdig" Mand, hvilket Luther overſætter med „from", af de bedre opfattet ikke ſom Lovſtrengbed, men om Lydhighed under Kjærlighedens Lov.

Bodikerne havde engang ladet et Fad Vin rinde ud for en Rabbi. Han tog Kjortlerne fra dem for at holde ſig ſtadesløs. Da beklagede de ſig for en anſeet Lærer. Giv dem — domte denne — deres Kjortler tilbage! Er det at haandhæve Lov og Ret? ſvarede han. Ja, ſagde den anden, du ſkal, ſom Salomo formaner (Ordsprog 2, 20), gaa paa de Godes Bei. Da gav han dem deres Kjortler tilbage. Men de klagede videre: Vi ere

fattige Folk, have arbejdet hele Dagen og ere nu sultne og have Intet. Da domte Voldgiftsmanden: Gaa og giv dem deres Løn! Er det at haand- have Lov og Ret? svarede han. Ja, sagde Bereren, du skal som Salomo paa hint Sted fortæller, holde dig paa den Hærfærdiges Vej! Efter en anden Fortælling vare fire hundrede Fæde Vin bleve sure for en rig Lærd. Da bad frimodige Venner, som erkjendte dette for en Hjemføgelse fra Gud, ham, at han maatte granske sin Livsvandel. „Mistænke I mig da,“ sagde han, „for at have gjort noget Uretfærdigt, fordi denne Ulykke har rammet mig?“ Herpaa svarede disse: „Kan man da bestylde Gud for at have straffet dig uden Årsag?“ „Nu velan,“ svarede han, „den, som har hørt tale om noget Uretfærdigt, som jeg har gjort, kan kan sige det!“ Da sagde de: „Vi have hørt, at du har forholdt din Gartner den ham tilkommende Andel af Vinstoffene.“ „Har nu Gartneren da,“ raabte han, „ladet mig Noget tilovers? Han stjæler jo Alt fra mig!“ Men de paastode, at han gjorde Gartneren Uret, og henviste ham til Ordspøget: „Den, som stjæler Noget fra en Tyv, er ikke bedre end Tyven selv.“

Saadanne Træk af en Fremgangsmaade, som lader Naade gaa for Ret og overvinder det Onde med det Gode, gjør os godt, hvorsomhelst vi træffe paa det. Mennesket skulde ikke behøve særskilte Formaninger dertil. Forbilledet af den guddommelige Kjerlighed skulde være ham nok, denne Kjerlighed, som dagligen, endssjønt vi lønner den med Uret, bevarer vort Liv og dagligen lader sin Sol opgaa over Retfærdige og Uretfærdige. Men hvor meget nærmere os ligger ikke den Kjerlighedspligt, som ikke har sin Bevæggrund i Næstens Elskværdighed, men i hans Kjerlighedsstrang, siden Jesus, Israels Messias, Verdens Frelser, har ofret sig for sin syndige Folk og den hele syndige Menneskehed! Af hans Hjerteblod, som han udgjød paa Golgatha, udgaar for Alle, som lader hans Selvoffer være, hvad det vil være for alle Mennesker, den Gave at ove en Gud betagelig Retfærdighed og en ny verdenomsfattende Kjerlighed. Brodre, Venner, af hvilken Stand og Stilling I end ere, tragter efter at Ederes Sjæle kunne adles ved denne Retfærdighed og Kjerlighed, og sætter denne Lillie og denne Rose i Ederes Baaben!

(Mere.)

Forfjællige Slags Notitjer.

Landstabet Bulgarien; hvor der i de senere Aar har været saa uroligt, har omtrent 3 Millioner Indbyggere. Bulgarerne blev kristnede i det 9de Aarhundrede og blev da indlemmede i den græske Kirke. Et katolsk Blad ved dog at fortælle, at 15,000 nu hører til den romerske Kirke, og at disse har 20 Præster, 18 Kirker, 3 Opdragelsesanstalter, 2 velgjørende Stiftelser og et Seminarium. De har desuden faaet en „apostolisk Vicar“ (en Italiener), og de har Augustiner- og Capucinermunke samt „Sisters of St. Joseph.“

— Det samme Blad beretter, at Biskopen af Omaha, Nebraska, har sendt en Rundskrivelse til Præsterne i sit Distrikt om Nødvendigheden af at gjøre noget Alvorligt for Missionen blandt de Forenede Staters Negre og Indianere. Et Offer til disse Missioner skulde 1ste Søndag i Faste optages i de katolske Kirker over hele Landet.

— Ifølge en officiel Rapport fra Jesuiterordenens Overhoved, er denne Orden nu 350 Aar gammel og har afgivet 240 „Helgener“ (i: saadanne, som Paven har gjort til „Helgener“ ved Kanonisation). 1500 Martyrer, 13 Paver, 60 Kardinaler, 4000 Erkebiskoper, 6000 Forfattere og 2500 Missionærer. Angivelsen af Ordenens Alder er jo ikke saa ganske nøiagtig. Planen blev lagt af Ignatius Loyola og jeres sigesindede i Aaret 1534 og Pave Paul den Tredie stadfæstede „Jesu-Selskabs-Ordenen“ i Aaret 1540. Jesuiterne bemægtigede sig Ungdommens Undervisning i de høiere Stænder, gjorde sig til Kongernes og de Mægtiges Formyndere ved Hjælp af Skriftestolen og arbejdede med allehaande Midler til Katholicismens Fremme og Protestantismens Undertrykkelse. Af den berøgtede Jesuitermoral kan her anføres følgende Sætninger: 1) Formaalet helliger Midlet; 2) en Gjerning kan forsvares eller ialfald undskyldes, naar der lader sig anføre en eller anden Grund for dens Godhed, eller man finder en eller anden anseet Theolog, som billiger den; *3) naar man giver et Løfte eller afslækker en Ed, saa kan man hemmelig tillægge Ordene en anden Betydning eller tilføie en Betingelse (reservatio mentalis). og kun denne hemmelige Mening er forpligtende. (Sammenlign Ef. 5, 20.: „Ve dem, som sige om det Onde Gode og om det Gode Ondt;“ Rom. 3, 8 „... . gjøre det Onde, for at det Gode kan komme deraf. Deres Fordømmelse er retfærdig“ (nemlig, som lærer Saadant). Jesuiterne udsendte begejstrede Missionærer til fremmede Verdensdele; i Sydamerika grundlagde de endogsaa en af al anden Øvrighed uafhængig Stat, Paraguan, hvor deres Regimente bestod i over hundrede Aar, men endelig ophævedes i 1750 ved en Overenskomst mellem Portugal og Spanien. Ordenen havde samlet sig store Rigdomme, bemægtigede sig en Del af Verdenshandelen og søgte at beherske den europæiske Politik. Dette paadrog den Fyrsternes Ugunst, og ved en Bevægelse, som udgik fra Portugal, blev endelig Pave Clemens den XIV nødt til at opheve Jesuiterordenen i Aaret 1773. Alle katolske Hoffer fuldbørkede Ophævelsen; Keiserinde Maria Theresia af Østerrig noiede, men da det spanske Hof sendte hende en Afskrift af hendes Skriftemaalshemmeligheder, der vare udtagne af Jesuiternes beslaglagte Papirer, saa gav hun efter. Ordenen skal paa den Tid have talt 22,600 Medlemmer. Pave Clemens var kun nødig gaaet ind paa Eagen, og skal have sagt: „Den Undertrykkelse bliver min Død.“ Han døde ogsaa det følgende Aar „med alle Kjendetegn paa at være forgiven.“ Ordenen var ophævet, men den var dog derfor ikke død. En af dens Sistere, Spanieren Francis Borgia skal have udtalt sig saaledes: „Vi træde ind som Lam, vi ville regjere som Ulve, vi udjages som Hunde, men skulle fornøjes som Døne.“ Pavekirken kunde ikke i Længden

labe sine bedste og dygtigste Venner undvære den offentlige Anerkjendelse: altsaa blev da Jesuiterordenen gjenoprettet ved en Bulle af Pave Pius VII i Maret 1814, og den har siden ikke lagt Hænderne i Skjød; en Kirkehistoriker har udtalt, at den har „mægtet at gjenneintrænge alle andre Ordener med sin Aand, at gjøre den Ordenen i Begyndelsen lidet gunstige Pave Pius IX til sin Slave, Biskopperne til sine Haandlangere, det par excellence (d: fortrinssvis) katolske Folk, Hoie saavel som Lave, til sin Tilbeder og faktisk omdannet den katolske Kirke til en jesuitisk.“*) Den tydske Rigsdag ophævede Jesuiterordenen for det tydske Riges Vedkommeinde ved en Lov i 1872, og Regjeringen har ogsaa senere haft mange Trassærier med de katolske Biskoper i Riget; men i den senere Tid er Keiserriigets ledende Aand, Fyrst Bismarck, bleven meget gode Venner med Paven (Leo XIII) og har nylig vundet en stor Seier ved Rigsdagsvalgene ved Hjælp af de katolske Stemmer. Det synes meget heldigt for Pavekirken og Jesuiterne.

— Det hændte engang i det gamle Grækenland, at en Mand blev anklaget for Folkeforsamlingen for en Sag, som var saa alvorlig, at den gik paa Ure og Liv. En stor Advokat paatog sig at forsvare ham og steg til den Ende op paa Talerstolen, der var opreist paa Byens Torv. Han begyndte med omhyggelig at forklare Sagen, men Tilhørerne, der jo skulde være Jurken, viste saa liden Interesse, at det syntes haabløst at fortsætte; derfor sadlede han om og begyndte at fortælle en Historie. „Der var,“ sagde han, „engang en Mand, som en Sommerdag vilde gjøre en Reise fra Byen og nogle Mile ud i Landdistriktet, hvorfor han leiede sig et Væsel; han satte sig altsaa op at ride, Væselens Eier gik tilfods ved Siden af, og saa har det affled.“ Nu begyndte Folket at spidse Øren. Taleren fortsatte: „Da det led paa Dagen, og Solen steg høit paa Himmelen, saa at det blev meget varmt, standsede den Reisende, steg ned af Væset og vilde sætte sig i dets Skygge for at spales; men dette negtede Væsets Eier, idet han paastod, at den Reisende vel havde leiet Væset, men ikke dets Skygge; herover opstod der nu en stor Trætte, Ingen af dem vilde give efter, og Enden blev, at de vendte tilbage til Byen for at saa Sagen retslik paadømt.“ Da Taleren var kommen saa langt, taug han med Et stille og gjorde Mine til at gaa ned af Talerstolen. Men nu begyndte Tilhørerne at raabe, at han skulde fortælle Historien til Ende, saa de kunde saa vide, hvorledes det gik. Han traadte da atter frem og sagde omtrent som saa: „Hvad tykkes Eder, gode Venner? Naar jeg fortæller om en ussel Proces om en Væselshygge, da er I lutter Øre; men naar jeg vil forsvare en Medborger, som er uskyldig anklaget paa Ure og Liv, da vil I ikke høre, er Saadant ret?“ Dette klogtige Indfald af Advokaten har da uden Tvivl ogsaa haft sin gode Virkning paa alle brave Folk i Forsamlingen.

*) Kurzh, Bærebog i Kirkehistorien, Side 702.

— Snefaldet i Tyftland i Dagene fra den 20de til den 23de December 1886 omtales i tyfte Blade som en Naturbegivenhed uden Ege. Paa Høiderne i Thüringer-Wald laa Sneen i mange Landsbhyer lige op til Hufenes Tage, og selv inde i Landsbhyerne var Samfærdselen mange Steder stanjet. Fra Kirketaarnene blev der hver Aften, naar Mørket faldt paa, ringet med Klokkerne i timevis for at give de Veisfærende nogen Underretning, saa at de ikke skulde fare vild. I Neustadt ved Kenstie blev Postvognen siddende fast i Sneen midt inde i Byen. Paa mange Fabrikspladse maatte Møller og Maskiner stanses; andre Steder bortred Sneestormen Hufenes Tage og omblæste Storfienene. Ved Ronnenburg omkom en Lærer i Sneen. Samme Skjebne havde en Kone i Nærheden. Ved Königstein blev en Fragtmand siddende saa længe fast i Sneen, at han frøs ihjel tillige med en af sine Heste. I Bergen ved Frankfurt a Main maatte der ringes med Stormklokke for at sammenkalde det tilstrækkelige Antal Sne-stuffere, da det viste sig utilstrækkeligt med Udraabere, der ikke kunde høres i Stormen. Sorgeligst lyde Efterretningerne fra det badenske Schwarzwald, hvor Sneestormen har anrettet strækkelige Odelæggelser, hvis Mæge ikke har været kjendt i hele dette Arhundrede. I Rothringen har det stærke Snefald jaget Ulvene fra Bjergstovene med imod Landsbhyerne. Etjont disse farlige Dyr er Gjenstand for ivrige Efterstræbelser, for hvilke aarlig et halvt hundrede Stykker maa bukke under, mærker man, at de endnu ere lige talrige, da nye stadig komme til fra Ardennerbjergene. (Eft. Mgbt.).

— Orden i Ildbrandstilfælde ved Skolen. Ved en paa Middelskolen paa Horten foretagen Prøve paa, hvor lang Tid Disciplene behøver for med Orden og Ro at forlade Skolen i paakommende Ildbrandstilfælde, viste det sig, at samtlige Disciple, 224 i Tallet, i Lobet af 1 Minut og 5 Sekunder havde rommet Lokalet, dog uden at medtage noget af sit Tøj eller sine Skolesager. Vignende Prøver vil herefter til ubestemte Tider blive afholdte skriver „Gjengangeren“.

— Antallet af Præster af forskjellige Besjendelser i New York opgives saaledes: Baptister 34, Congregationalister 6, Lutheranere 22, Methodistere 53, mæhrste Brodre 2, Presbyterianere 64, Episkopalere 74, reformert Episkopal 1, hollandske Reformerte 22 og Independentere 11, tilsammen 289. Lægges man hertil de protestantiske Præster i New York, der ere bestjærftigede som Redaktører, Professore og Lærere, vil Tallet blive fordoblet.

— En Mand i New-York fandt paa at forsøge, hvorledes et usjelt klædt Menneske vilde blive modtaget i de fornemme Kirker; han fremstillede sig i et daarligt Antræk ved Indgangen til flere saadanne; han blev overalt mødt med Høflighed og slutter, at en fattig Person ikke i Regelen vil have vanskeligt for at faa en Plads i Kirkerne.

— Det Klippestykke, som i Vinter styrtede ned ved Niagaraføssjen, var det saakaldte Upper Table Rock; det nedfaldne Stykke var 150 Fod langt 60 Fod bredt og 170 Fod høit.

— Legislaturen i Nebraska har bevilget \$75,000 til et Sindsygehospital i Hastings, hvor Staten faar ved Gave 160 Acres Land i nænte Niemed.

— En cylinderformig Tunnel med 6 Fods Diameter anlægges for Tiden under St. Clair River ved Port Huron. Hvis det gaar godt, skal Hensigten være at faa istand Jernbaneforbindelse med den kanadiske Grand Trunk Bane.

— Legislaturen i Kansas har forandret Navnet paa et County fra „St. John“ til „Logan“. Der er mange, som anse Prohibitionisternes Præsidentkandidat fra forrige Præsidentvalg — St. John nemlig — for at være den, som ved sin Optræden i Staten New York foraarsagede Blaines Nederlag; man troede, at han blev betalt af Demokraterne for at gjøre det Stykke Arbejde; han har derfor mistet den Smule Popularitet, som han før besad.

— De i Byen Mexico bosatte Amerikanere i Forening med omtrent hundrede reisende Landsmænd feirede Washingtons Fødselsdag (22de Febr.) ved en landlig Udflugt og gav betydelige Bidrag til et paatænkt amerikaners Hospital.

— Ved Jacksonville, Ill., har man nylig begyndt at bearbejde en ny Kulmine; den første Bushel Kul, som kom op, satte et stærkt Liv i Markedet og blev betalt med \$60.00.

— Det siges, at General Logans Lig skal endeligen faa Plads i Jackson Park, Chicago.

Spørgsmaal besvarede.

Hvad er Betydningen af følgende: a) ca. b) wee bit' gale, c) wee sma' 'ours?

Svar: a) circa 3: omtrent; b) og c) antages at være et Slags Umme-stuepjaat for: very little girl og very small hours 3: Klokken 1 og 2 om Natten, hvilke Klokkeslet skrives med „meget smaa“ Tal.

Udkommer der her i Landet et Blad, kaldet „Missionsvennen“?

Svar: „Missionsvennen“ udkommer 1 Gang maanedlig, koster 35 Cents om Aaret i Forstkub og udgives af Rev. H. F. G. Krogh, Baldwin, St. Croix Co., Wisconsin.

Hvis man antager, at Jordens Indre bestaar af en glødende Masse, hvor thi er da den faste Skorpe, hoorpaa vi bo?

Svar: Jordens Diameter ved Equator er 7,925 engelske Mile og fra Pol til Pol 26 Mile mindre, altsaa Gjennemsnitsdiameteren 7,912 Mile. Dybden fra Overfladen til Centret er altsaa 3,956 Mile, og vi har seet angivet, at der paa en Dybde af henved 30 engelske Mile fra Overfladen er saa hedt, at Jern smelter, neppe under 1,600 Grader R.

Kan denne Aargang af „For Hjemmet“ fremdeles faaes fra No. 1?

Svar: Ja, og enhver Abonnent, som i 1ste Halvaar indsender \$2.00 for denne Aargang, faar sig frit tilsendt 1 ældre Aargang (24 Hefter) for 85 Cts. extra, 1 ældre Bind (12 Hefter) for 50 Cts. extra og „Afhandlinger og Fortællinger“ (6 ældre Hefter) for 25 Cts. extra.

G a a d e r.

No. 277. (Logogrif).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 er Navnet paa en Bh, 5 6 4 7 er Navnet paa en navnkundig Konge og 5 6 3 6 paa en berømt Kvinde; 1 4 3 6 er en Fjeldtjæde, som mange Lærde 3 2 1 5 8 for at 5 8, da løse Stene 3 4 7 7 2 ned derfra, og paa mange Steder 5 6 9 7 8 sig som en 9 4 3 foran den. (For Ungd.).

No. 278.

Jeg er et lidet Ord, som saare meget siger,
Jeg uundværkelig er for alle Verdens Riger;
Jeg bor i Himlens Rum med megen Glands og Pragt,
Mit Navn det blev paa Verdens første Dag udsagt.
Men omvendt bliver jeg en Haandverksmand til Nytte,
Som gjerne vil din Fod mod Frost og Stød beskytte.

— n.

Løsning af Opgaven i No. 6.

Søndag.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Thorshsdag.	Fredag.	Lørdag.
a b c	a d g	a f n	a e l	a h o	a f p	a i m
d e f	b e h	b l o	b f m	b i p	b d n	b g f
g h i	c m p	c f i	c g n	c d k	c h l	c e o
f l m	f k o	d h m	d i o	e m n	e i k	d l p
n o p	i l n	e g p	h k p	f g l	g m o	h f n

„For Hjemmet“, et Tidskrift for nyttig og underholdende Læsning, udkommer to Gange om Maanedn, (omtrent den 15de og 30te) og koster \$2.00 (til Europa \$2.25) om Aaret i Forstud; 7 forudbetalte Exemplarer sendes et Aar for \$12.00.

Adresse:

R. Thronbjørn, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Jesus er Lægen (Digt). — Seet ved Hys. — Galeisflaven. — Haandverker-Liv paa Kristi Tid. — Forskjellige Slags Notitser. — Gaader. — Løsning af Opgave.

R. F. B. Portman,
Attorney at Law, Real Estate

AND
LOAN OFFICE,

PHELPS BUILDING, - - - - - **DECORAH, IOWA.**

C. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, - - - - - **IOWA.**

H. P. JOHNSON, Sadelmager

Handler med

Sadler, Svøber, Vidfler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.

Decorah, - - - - - **Iowa.**

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Køge- og Raffelovne samt
Robber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Robber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

R. F. GIBSON,

JUSTICE OF PEACE AND NOTARY PUBLIC,

REAL ESTATE, INSURANCE and COLLECTION,

DECORAH, - - - - - **IOWA.**

Afhandlinger og Fortællinger (6 ældre Hefter af „For Hemmet“)
sendes for 25 Cts. (halv Pris); Læsekalenderen og den guldne ABC (to
ældgamle kristelige Folkesange) i et Hefte, 10 Cts. Adresse:

R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Photograph-Galleri.

Undertegnede har nu udstyret det Photograph-Galleri, som før eiedes af
A. W. Adams, med de nyeste, forbedrede Instrumenter og er beredt til at levere
Billeder af bedste Slags. Alt Arbejde garanteres. Et smukt Udsalg af Billed-
rammer, Photograph-Albums og Chromo-Billeder anbefales.

Joe Both fra Sioux City, Assistent.

Ovenover P. M. Smiths Store, - - - - - Decorah, Iowa.

S. O. Wilson, MERCHANT TAILOR.

ALL WORK GUARANTEED.

Water Street, - - - - - **Decorah, Iowa.**

HALL & BAKER,

LIVERY and FEED STABLE,

Corner of Washington and Main Streets by the Bridge,
DECORAH, - - - - - **IOWA.**

For **CANG SAWED LUMBER** and North-Western **Barb Wire**

—Go to—

Ed. Riley, FLEMMINGS LUMBER YARD,
On Lower Broadway, - - Decorah, Iowa.

L. M. ENGER, **CITY : SHOE : STORE,**

handler udelukkende med

Skotsk. Godt Assortment.

Forespørgsler pr. Post besvares hurtigt. — Lettere Varer kan sendes i Posten.

 Varer af større eller mindre Vægt kan sendes C. O. D. pr. Express, naar man opgiver Express Office.

Med Ordres maa følge noiaagtigt Maal af Fodens Længde og Bredde i Tommemaal.

Adresse: **L. M. Enger,**

Decorah, Iowa.

I. L. Taylor, Resident Dentist.

Speciel Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Nye Tænder indfattes saavel paa gamle Rødder, som i Abninger, hvor ogsaa Rødderne er borte. Tænder indfattes uden Indfatning, om det ønskes. Alle Gummi-Elastikums- eller Kubber-Plader overlæffes med Guld til Forebyggelse af skarpe Bidsfer og anden Uleilighed. Alt Arbejde fortræffes at give Tilfredsstillelse.

Office over **BEN BEARS Clothing Store**, Decorah, Iowa.

Tordenstjoldes Biografi samt en Hæftelse fra det hellige Land findes i 29de Bind af „Vor Hjemmet“. Sendes portofrit for \$1.00.

K. I. HAJGEN.

Dealer

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

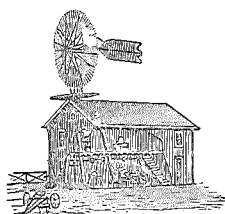
Hegnens Möbelmagazin

har et smukt Udbalg af alle Slags saavel elegante som simplere Möbler til Möblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Sovværelser; elastiske Sengestunde, Lænestole, Gjængestole, Borde, Speile og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforsynt Möbelhandel. Indtil Videre vil jeg give 5 pC. Afslag af de sædvanlige Priser, og alle Kjøbere behandles ligt. Afslag m g et Besøg, førend du kjøber andetsteds.

Mine Möbelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul N. R. Depot. Chs. Hegner.

A. C. Smith, M. D., Dien- og Dre-æge.

DECORAH, - - - IOWA.

Halladay's Standard Geared & Pumping WIND MILLS.

Feed Mills, Pumps of all Kinds,
as and Steam Fittings.

Satisfaction Guaranteed.

A. A. CHANDLER,

DECORAH, - - - - - IOWA.

Established

A. D. 1856

PIONEER DRUG STORE

OF WINNEBAGO COUNTY.

E. I. Weiss Druggist.

Drugs, Medicines, Paints, Wall Papers, Books etc.

Decorah, - - - Iowa.

Synodens Boghandel

er forsynet med Bibler, Nye Testamenter, Psalmebøger, Skolebøger, Andagtsbøger og anden fristelig Literatur. Katalog sendes frit.

Bogbinderiet anbefaler sig til Indbinding af Bøger, Tidsskrifter etc., saavel i finere som simplere Bind.

Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson, ATTORNEY AT LAW,

Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling,
forfærdiger
Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Kjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

182.

1887.

J. J. MARSH,

Decorah, Iowa,

keeps a full line of the leading farming implements. You will find at his warehouse the **Buckeye** Seeder, the **Eagle** Adjustable Harrow, the **Acme** pulverizing Harrow, the **Champion** and **Brown** Corn Planter, the **Haworth** and **Brown** Check Rowers, **Mowers** and **Binders**, **Ellwood** and **Thompson** Corn Plows, **Horse Hay Rakes** of all kinds, **Studebaker** Wagons, and **Buggies**, **Deere**, **Grand detour**, and **Norwegian** Plows, **Horse** Corn Stalk Cutters, **Feed Grinders**, **Shellers** and cet.; also keeps the best quality of binding twine.

I do not keep any traveling agent.

Please call, examine goods, and get prices. My Motto: not to promise more than I can do, and do all I promise.

J. J. Marsh.

CITIZENS SAVINGS BANK,

Winnebago Street Decorah, Iowa,

organiseret under Staten Iowas Love, samt en Sparebank i Winnesheit County, driver almindelige Bankforretninger, sælger Betalingsforlægger ved Verker eller Post-Ordre paa alle Stæder i Norge og Sverige til lave

Rente tilstat. Aia Indskud.

Der udstædes rentebærende Bankbøger, hvori til enhver Tid indskrives Indskud, smaa eller store, og der tilhæves 4 pro Cent aarlig Rente, som betales 1ste Januar og 1ste Juli af alle Beløb, som da staa i Bankten. Renten bliver adderet til Indskudet eller kontant udbetalt til Indskyderen efter Behag. Indskud kan udtræges igjen naar som helst. „En Daler sparet er en Daler vunden“, og der er ingen bedre Maade at gjøre dette paa end at indsaette den i en tryk Bank.

500 Indskud ønskes, store eller smaa. Penge til hvilket som helst Beløb udbetales mod betryggende Sikkerhed.

George Phelps, Præsident.

C. W. Burdick, Kasserer.

A. F. B. Portman, Vice-Præsident,

G. J. Curtin, Assistent-Kasserer.

Horsk Skrædderverksted.

LEE BROTHER'S,

Merchant Tailors.

Et godt Udvalg af importerede Tøier have altid paa Dplag, og alt Arbejde forsitres at være af bedste Slags.

Verksted i Water Street, straks over for Winnesheit House, Decorah, Iowa.